

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

СУКМАНОВА ОЛЕНА ВАЛЕРІЇВНА

УДК 342.9: 347/.3

**ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ОХОРОНИ
ПРАВА ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора
юридичних наук**

Суми – 2019

Дисертацією є рукопис

Робота виконана у Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий консультант

доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України

Журавльов Дмитро Володимирович,

Інститут права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України,
перший заступник директора.

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України

Безпалова Ольга Ігорівна,

Харківський національний університет внутрішніх справ,
завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції факультету № 3;

доктор юридичних наук, доцент

Дрозд Олексій Юрійович,

Національна академія внутрішніх справ,
начальник відділу докторантури та ад'юнктури;

доктор юридичних наук, професор

Рядінська Валерія Олександрівна,

Державний науково-дослідний інститут
Міністерства внутрішніх справ України,
завідувач лабораторії проблем правового
та організаційного забезпечення діяльності Міністерства.

Захист відбудеться 26 червня 2019 р. о 9.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 55.051.07 у Сумському державному університеті, за адресою: 40007, м. Суми, вул. Петропавлівська, 57.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці у Сумського державного університету, за адресою: 40007, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2.

Автореферат розісланий 24 травня 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

М. І. Логвиненко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасна правова демократична держава існує для людей і зобов'язана забезпечити громадянам систему соціальних, економічних та правових стандартів комфортного і безпечного проживання та благоприємних умов для зайняття бізнесом, що дає їм можливість ставати заможними за рахунок своєї підприємницької праці. Усього цього неможливо досягти без належного утвердження та надійної охорони права власності.

Проблема охорони права власності є вічною, вона виникає одночасно з виникненням перших держав, є актуальною в умовах сьогодення та без всякого сумніву залишиться актуальною у майбутньому. В умовах післяіндустріального суспільства та у зв'язку із реалізацією положень Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом проблема охорони права власності піднімається по новому, вагомими чинниками якої є збільшення необхідності охорони права інтелектуальної власності, захисту права власності суб'єктів господарювання від рейдерських захоплень, мінімізації корупційних проявів на усіх рівнях.

Постійні зміни, які відбуваються в політичному, соціальному, правовому та економічному житті громадянина та суспільства, безпосередньо впливають на правову систему, і Україна не є тому виключенням. Фактично з моменту прийняття Конституції України, закріпилась і багатоманітність форм власності. Зважаючи на сьогоднішні реалії, все більш актуальним постає питання дослідження правової природи права власності, визначення його ролі та місця в правовій системі України. Питання власності завжди було предметом правових та соціологічних досліджень. Проте, в Україні, не дивлячись на великі масштаби використання інституту власності в різних сферах суспільства, вивчення даного питання є досить поверхневим.

Як показують результати соціологічного опитування 67 % громадян України не відчують безпеки за своє майно, 71 % респондентів вважають, що держава не зможе захистити їх власність від протиправних посягань, а 80 % опитаних переконані, що у випадку протиправного позбавлення їх права власності держава, не забезпечить її повернення.

Гостро стоїть питання в Україні щодо охорони права інтелектуальної власності. Тільки 57 % респондентів вважають що право інтелектуальної власності необхідно охороняти, 23 % опитаних визначили, що їх це питання не стосується, а 17 % громадян визнали, що вони порушують право інтелектуальної власності – користуються піратським програмним забезпеченням чи використовують не ліцензійний продукт в глобальній системі Інтернет.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Незважаючи на численні фундаментальні праці з охорони права власності, авторами яких є, зокрема, В. Галуцько, А. Гаєвський, Г. Груба, О. Дзера, Г. Запша, О. Кравчук, П. Кулинич, Л. Мандрика, І. Мироненко, В. Носик, А. Приятельчук, П. Рабінович, І. Спасибо-Фатєєва, А. Фоков, Л. Шала, Я. Шевченко, Я. Яворська та інші, питання ефективності захисту права власності залишається недостатньо розробленим.

Загальнотеоретичними аспектами публічного адміністрування охорони права власності займалися такі вчені-адміністративісти, як, В. Авер'янов, С. Алфьоров,

Н. Армаш, Р. Афанасієв, В. Банах, А. Березянська, О. Бедний, Ю. Битяк, В. Бондаренко, І. Борисенко, Д. Бородін, М. Бояринцева, С. Братель, К. Бугайчук, Ю. Буглак, С. Бурлаков, С. Ващенко, Ю. Ведерніков, С. Вітвіцький, В. Воронкова, В. Галай, Ю. Гаруст, М. Горбач, Й. Горінецький, І. Грицай, І. Гриценко, А. Гук, С. Гусаров, І. Дашко, Ю. Делія, В. Демченко, Р. Денчук, В. Деречь, О. Джафарова, В. Дзюндзюк, П. Діхтієвський, М. Долгополова, О. Єщук, Д. Журавльов, А. Іванищук, Н. Каменська, Т. Карабін, З. Кісіль, О. Кобзар, В. Коваленко, М. Ковалів, В. Ковальський, Л. Кожура, Д. Козачук, І. Коліушко, А. Колодій, Т. Коломоєць, В. Колпаков, О. Колянко, С. Константинов, В. Копейчиков, О. Копиленко, П. Корнієнко, І. Коросташова, О. Коротюк, В. Котковський, Л. Котяш, Т. Кравцова, В. Круглов, О. Кузьменко, А. Куліш, В. Курило, О. Лагода, О. Левченко, Ю. Легеза, М. Легенченко, Ю. Лепех, О. Летнева, І. Личенко, Л. Любохинець, Ю. Лях, М. Максименюк, Н. Максименцева, Ю. Марущак, О. Марченко, А. Машков, В. Мащук, М. Медведєв, К. Мельник, Р. Мельник, С. Мельничук, Н. Мельтюхова, О. Мерза, О. Миколенко, І. Микульця, С. Михалюк, В. Молдован, С. Мосьондз, О. Музичук, О. Мурашин, В. Нагаєв, І. Наумов, І. Невзоров, Н. Нижник, О. Никитенко, В. Нікітін, О. Оболенський, Н. Обушна, О. Обущак, М. Онищук, Н. Павлюк, І. Пастух, І. Патерило, В. Пилипишин, М. Плугатир, О. Предместніков, А. Пухтецька, Л. Рогач, Л. Савченко, О. Самофалова, В. Сердюк, О. Соколенко, С. Стеценко, М. Тернущак, Д. Тихонова, Г. Фоміч, Ю. Фролов, О. Харитонова, Ю. Хатнюк, А. Хрідочкін, Ю. Цвіркун, Є. Чернецький, В. Черней, С. Чернов, К. Чижмарь, Р. Шай, А. Школик, С. Шоптенко, Н. Шура, Є. Юркова та ін. Проте, нині немає наукових праць, що комплексно розкривають особливості здійснення публічного адміністрування охорони права власності в Україні.

Отже, порушення прав, свобод та законних інтересів осіб в нашій державі через посягання на право власності, не задоволеність громадян рівнем охорони права матеріальної власності та правовий нігілізм щодо охорони права інтелектуальної власності обґрунтовують актуальність дослідження публічного адміністрування охорони права власності в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертацію виконано відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII, Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5, Концепції адміністративної реформи в Україні, затвердженої Указом Президента України від 22 липня 1998 р. № 810, Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України, затвердженої Указом Президента України від 14 березня 2016 року № 92/2016, Концепції реформування інституту саморегулювання в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 308-р, Концепції оптимізації системи центральних органів виконавчої влади, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1013-р, Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 червня 2016 р. № 402-р, Рамкової

програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт 2020» і планів науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Мета та завдання дослідження. *Мета* дисертаційної роботи полягає в тому, щоб на основі аналізу сучасних досягнень юридичної науки, адміністративного законодавства, провести аналіз публічного адміністрування охорони права власності в Україні, а також запропонувати науково обґрунтовані пропозиції стосовно вдосконалення адміністративно-правових норм, які регулюють досліджувані відносини, загалом сформулювати теорію публічного адміністрування охорони права власності в Україні.

Відповідно до поставленої мети в роботі потрібно вирішити такі *завдання*:

- з'ясувати юридичну природу права власності, як об'єкту публічного адміністрування;
- визначити методологічні засади аналізу публічного адміністрування охорони права власності в Україні;
- з'ясувати сутність адміністративно-правової складової охорони права власності;
- виявити і узагальнити принципи публічного адміністрування охорони права власності;
- визначити зміст публічного адміністрування охорони права власності в Україні;
- сформулювати категорійне понятійне розуміння публічного адміністрування охорони права власності в Україні;
- здійснити класифікацію публічного адміністрування у сфері охорони права власності на види за визначеними критеріями;
- визначити рівні здійснення публічного адміністрування охорони права власності в Україні;
- розкрити поняття, систему та адміністративно-правовий статус суб'єктів публічного адміністрування охорони права власності в Україні;
- з'ясувати роль Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади у сфері публічного адміністрування охорони права власності в Україні;
- розкрити адміністративно-правовий статус юстиції, як суб'єкта публічного адміністрування охорони права власності в Україні;
- з'ясувати юридичну природу та характерні риси правоохоронних органів з охорони права власності в Україні;
- сформулювати поняття, виявити і описати правові елементи адміністративно-правового механізму публічного адміністрування охорони права власності в Україні;
- з'ясувати систему джерел публічного адміністрування охорони права власності;
- розкрити адміністративні інструменти публічного адміністрування охорони права власності в Україні;

- з'ясувати юридичну природу та процедуру державної реєстрації як способу охорони права власності;

- охарактеризувати адміністративні процедури щодо охорони права власності в Україні;

- проаналізувати доктринальні положення щодо зарубіжного досвіду публічного адміністрування охорони права власності;

- удосконалити законодавство щодо охорони права власності в Україні;

- визначити напрямки удосконалення сфери державної реєстрації щодо формування антирейдерських заходів в Україні.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у сфері публічного адміністрування охорони права власності в Україні.

Предмет дослідження – публічне адміністрування охорони права власності в Україні.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися загальнофілософські, загальнонаукові, логічні та спеціально-юридичні методи наукового пізнання. Основним методом виступив *діалектичний*, що дав можливість пізнати глибинну юридичну природу права власності та публічної адміністрації в їх науковому поєднанні і розвитку (розділ 1, підрозділи 2.1, 2.2). Метод *метафізики* застосовувався при ґрунтовному дослідженні складностей механізму публічного адміністрування охорони права власності (підрозділи 2.1, 3.1, розділ 4). *Емпіричний* метод базувався на безпосередньому вивченні юридичної природи права власності і практичної діяльності публічної адміністрації, спираючись на дані спостереження та експерименту (розділ 3, підрозділи 4.3, 4.4, 4.5). *Раціональний* метод дозволив виявити елементи предмету публічного адміністрування охорони права власності на Україні завдяки дослідженню закономірностей існуючих взаємозв'язків з практикою публічного адміністрування (розділ 2, розділ 3, підрозділи 4.3, 4.4, 4.5). *Системний* метод дав можливість проаналізувати право власності та публічну адміністрація як систему, в аспекті охорони, виявити різноманітні юридичні зв'язки між ними (розділ 1, розділ 2, підрозділи 4.3, 4.4, 4.5). *Соціальний* метод забезпечив вивчення публічного адміністрування охорони право власності на базі конкретних соціальний фактів (розділ 2, підрозділи 4.3, 4.4, 4.5, 5.2, 5.3). *Статистичний* метод дозволив здійснити обробку і аналіз інформації, що характеризує кількісні та якісні показники адміністративно правової охорони права власності в Україні та закономірності публічного адміністрування у цій сфері (розділ 2, розділ 3, розділ 4, підрозділи 5.2, 5.3). *Функціональний* метод дозволив проаналізувати основні сучасні та перспективні напрямки діяльності публічної адміністрації щодо охорони права власності (розділ 3, розділ 4, підрозділи 5.2, 5.3). *Системно-структурний* метод використовувався при впорядкуванні елементів системи публічного адміністрування охорони права власності в цілісний, взаємопов'язаний комплекс (розділ 2, розділ 3, розділ 4). Метод *аналізу-синтезу* використовувався у всіх розділах роботи при дослідженні наявних юридичних фактів, теоретичних положень та джерел права в аналізованій сфері (розділ 1, розділ 2, розділ 3, розділ 4, підрозділи 5.2, 5.3). Методи *індукції та дедукції* дозволити здійснити узагальнення відповідно від окремого до загального, від загального до одиничного, різних проблем діяльності публічної

адміністрації щодо охорони права власності на Україні (розділ 1, розділ 2, розділ 3, розділ 4, підрозділи 5.2, 5.3). Метод *класифікації* використано для розподілення множини об'єктів адміністративно-правової складової права власності, адміністративно-правових способів охорони прав власності та різноманітних суб'єктів публічної адміністрації (розділ 1, розділ 2, розділ 3, розділ 4). *Формально-догматичний* метод, як провідний спеціальний метод, дозволив проаналізувати міжнародні договори, чинне законодавство України та країн-учасниць ЄС, що регулюють публічне адміністрування охорони права власності (підрозділи 2.3, 2.4, 3.2, 3.3, 3.4, 4.2, 4.3, 4.4, розділ 5). *Порівняльний* метод наукового пізнання використовувався при виявленні тотожності або видів наявності щодо різних аспектів адміністративно-правової охорони в Україні, на міжнародній арені та у зарубіжних країнах (підрозділ 5.1). Метод *модулювання* застосовувався при розробці концептуальних напрямків підвищення ефективності діяльності публічної адміністрації щодо адміністративно-правової охорони права власності України (підрозділи 5.2, 5.3). Методи *правового експерименту, порівняльного правознавства та правового прогнозування* забезпечили виявлення напрямків удосконалення законодавства щодо підвищення ефективності адміністративно правової охорони права власності на Україні (розділ 5).

Емпіричну основу дослідження становить статистичні дані акумульовані Альянсом прав власності, Державною службою статистики України, Міністерством юстиції України, інформація з Єдиного державного реєстру судових рішень, узагальнена практика адміністративної діяльності центральних органів виконавчої влади, органів юстиції та правоохоронних органів, публіцистичні, довідкові видання та статистичні матеріали, які стосуються охорони права власності. Вузькопрофільність дисертації визначила необхідність проведення соціологічного опитування 1580 респондентів з питань охорони права власності в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень публічного адміністрування охорони права власності в Україні. У результаті здійсненого дослідження вироблено новітню теорію публічного адміністрування охорони права власності, сформульовано низку наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем. Основні з них такі:

уперше:

– з'ясована юридична природа права власності, як об'єкту публічного адміністрування, яка складається з права власності в адміністративному аспекті та адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрації, як зовнішнього виразу реалізації функцій (завдань) виконавчої влади, з метою запобігання посягань на право власності, їх припинення, відновлення та притягнення винних осіб у порушення права власності до адміністративної відповідальності, або/та створення умов для притягнення їх до кримінальної відповідальності;

– визначено, що методологічні засади аналізу публічного адміністрування охорони права власності на Україні – це сукупність цілей, гіпотез, підходів, засад, методів, які використовуються при вивченні явищ та здійсненні пізнання юридичної природи, принципів, інструментів публічного адміністрування, компаративістичної

характеристики, розкриття напрямків удосконалення та підвищення ефективності адміністративної діяльності публічної адміністрації щодо охорони права власності на Україні;

– сформовано поняття публічного адміністрування охорони права власності в Україні, засад та інструментарію адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері охорони права власності, які використовують суб'єкти публічної адміністрації для охорони права власності, а також положеннях адміністративного процесу і провадженням у справах про адміністративні правопорушення з метою захисту і відновлення порушеного права власності в судах;

– доктринальні положення щодо змісту правових елементів адміністративно-правової охорони, що здійснюється публічною адміністрацією, як рівнів здійснення публічного адміністрування охорони права власності в Україні, як процесів, що мають спільні якісні характеристики (стадійність, нормативна регламентованість, публічність тощо) та відмінні функціональні завдання суб'єктів публічної адміністрації, що у сукупності за їх специфікою забезпечують відносно відособлені етапи публічного адміністрування охорони права власності;

удосконалено:

– доктринальні положення щодо принципів публічного адміністрування охорони права власності в Україні, як керівних сталих загальноновизнаних засад на яких має базуватися публічне адміністрування, формується характер і зміст правової охорони права власності, а також визначаються напрями належної та ефективної охорони права власності публічною адміністрацією в межах власних повноважень на різноманітних рівнях адміністративно-правових режимів;

– зміст публічного адміністрування охорони права власності, як системи адміністративної і судової діяльності складовими якої є підзаконна правотворчість, адміністративно-сервісна, правореалізаційна (виконавча) і правоохоронна діяльність публічної адміністрації та судовий захисту суб'єктів права власності в системі адміністративного судочинства, відновлення справедливості та відшкодування збитків потерпілим в процесі притягнення винних до адміністративної відповідальності за майнові проступки судами в провадженнях у справах про адміністративні правопорушення;

– наукові положення щодо ролі Кабінету Міністрів України, центральних та місцеві органи виконавчої влади виконують в публічному адмініструванні охорони права власності, як суб'єктів публічного адміністрування, які наділені у цій сфері політичними, правотворчими, право реалізаційними (шляхом надання адміністративних послуг і здійснення виконавчої діяльності), правоохоронними та правозахисними повноваженням при реалізації адміністративної діяльності, вносячи при цьому провідний вклад в охорону права власності, використовуючи широкий арсенал засобів публічного адміністрування;

– юридичну природу правоохоронних органів з охорони права власності в Україні, як адміністративно-процесуальних органів, що наділені владною правоохоронною компетенцією охорони захисту суб'єктів права власності від найбільш небезпечних видів посягань з можливістю застосування до порушників

права власності, що здійснюють посягання на життя і здоров'я суб'єктів права власності дієвих і жорстких засобів державного примусу;

– доктринальні положення щодо джерел публічного адміністрування охорони права власності, як офіційно оприлюднених форм зовнішнього вираження та офіційного закріплення правових норм адміністративного права, що визначають правовий статус, засади, інструментарій та поведінку суб'єктів публічного адміністрування охорони права власності та формують умови виникнення, зміни та припинення правовідносин щодо охорони права власності;

– юридичну природу державної реєстрації права власності, як процесу легалізації права власності суб'єктами права власності з наданням охоронного документа на відповідне право власності, що здійснюється уповноваженими суб'єктами публічної адміністрації шляхом здійснення сукупності офіційних, правостановлюючих, юридично значущих дій та закріплення їх у відповідному державному реєстрі, що дозволяє суб'єктам публічної адміністрації в подальшому здійснювати адміністративно-правову охорону такого права власності;

– законодавство щодо охорони права власності в Україні шляхом внесення змін і доповнень до діючого законодавства з метою підвищення ефективності адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері охорони права власності в Україні шляхом захисту посилення захисту права власності санкціями норм адміністративного права, легалізації зброї у законослухняних громадян і юридичних осіб, більш чіткої деталізації і спеціалізації можливості втручання суб'єктів владних повноважень і у сферу господарювання, підвищення відповідальності правоохоронних органів за відновлення порушеного права власності;

– доктринальні положення щодо державної реєстрації, як засобу охорони права власності, як здійснення антирейдерських заходів в адміністративний спосіб стосовно підвищення доступності та якості надання адміністративних послуг, створення механізму протидії незаконним здійсненням реєстраційних дій, заохочення суб'єктів права власності до державної реєстрації майна, підвищення ефективності Комісія з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації, попередження та реагування на рейдерські атаки в аграрному секторі, здійснення превентивної роботи протидії рейдерству, обґрунтування залежності права власності від затрат суб'єктів права власності (матеріальних та вольових) щодо його набуття;

отримали подальшого розвитку:

– доктринальні положення сутності адміністративно-правової складової охорони права власності, як вичленення із системи комплексного інституту охорони права власності глибинних внутрішніх чинників, що базується на теорії адміністративного права, коли у адміністративно-правових відносинах невід'ємним суб'єктом є суб'єкт публічної адміністрації на якого законом покладається обов'язок здійснювати примітивну адміністративну діяльність та заходи адміністративно-правового захисту суб'єктів права власності;

– наукові положення щодо класифікації публічного адміністрування охорони права власності в Україні на певні види, в залежності як від специфіки адміністративно-правових відносин, що виникають у цій сфері, за такими критеріями, як функціональна спрямованість та зміст публічного адміністрування,

юридична природа суб'єктів права власності, напрямків впливу та наслідками адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрації при здійсненні охорони права власності в Україні;

– доктринальні положення щодо наукового розуміння суб'єктів публічного адміністрування охорони права власності в Україні, як публічних осіб, що виступають учасниками адміністративно-правових відносин, наділені владною компетенцією (мають адміністративні обов'язки і права), в межах яких здійснює публічне адміністрування (проводиться розпорядча, надаються адміністративні послуги та виконавча діяльність) щодо охорони права власності, є самостійним суб'єктом відповідальності, мають власні функції, що спрямовані на охорону права власності як суспільного блага;

– адміністративно-правовий статус юстиції в Україні, як провідного суб'єкта публічної адміністрації у сфері охорони права власності, що полягає у системі засад та адміністративного інструментарію, визначений у функціях, адміністративних обов'язків і прав органів і посадових осіб, як правових інститутів, що забезпечують правову справедливість у сфері охорони права власності шляхом здійснення адміністративно-сервісних і управлінських повноважень;

– кількісні і змістовні правові елементи адміністративно-правового механізму публічного адміністрування охорони права власності в Україні, як взаємопов'язані логічне побудовані загальним задумом системної охорони права власності адміністративно-правові складові, з різною правовою природою, нормативною (норми адміністративного права), статусні (суб'єкти публічного адміністрування охорони права власності), інструменті (форми і методи адміністративної діяльності та адміністративні послуги) та процедурні - державна реєстрація права власності та інші адміністративні процедури;

– інструменти публічного адміністрування охорони права власності, як зовнішньо виражені засоби (форми) та способи й прийоми впливу (методи) адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрації, які складають механізм публічного адміністрування та сукупно використовуються в межах повноважень суб'єктами публічної адміністрації з метою врегулювання правовідносин у сфері охорони права власності;

– адміністративна процедура щодо охорони права власності в Україні, як визначений законодавством порядок здійснення суб'єктами публічного адміністрування правотворчої, право реалізаційної, правоохоронної та правозахисної діяльності, які послідовно забезпечують виконання адміністративно-правової охорони права власності шляхом надання адміністративних послуг, здійснення контрольних-інспекційних, дозвільних та інших правових дій, притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності з метою захисту, охорони і відновлення прав, свобод та законних інтересів осіб;

– доктринальні положення стосовно міжнародного регулювання охорони права власності шляхом вичленення, аналізу та наукового узагальнення міжнародних норм права, які прямо або опосередковано регулюють (рекомендують державам ратифікувати, визнавати та дотримуватися) правовий механізмів охорони матеріальної, що ніхто не може бути позбавлений своєї власності, та інтелектуальної

складової права власності щодо правового захисту та відновлення права інтелектуальної власності.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що матеріали дослідження впроваджені та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – результати, які в сукупності становлять новітню теорію публічного адміністрування охорони права власності, можуть бути основою для подальшого розроблення проблем адміністративного права (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правотворчій сфері* – висновки, пропозиції та рекомендації дисертації можуть бути використані щодо вдосконалення законодавства у сфері охорони права власності (додаток В до дисертації);

– *правозастосовній діяльності* – використання одержаних результатів підвищило ефективність адміністративної діяльності суб'єктів публічного адміністрування охорони права власності (акти упровадження Міністерства юстиції України; Інституту права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України);

– *навчальному процесі* – матеріали дисертації використані під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Адміністративне право України», при підготовці відповідних підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій. За матеріалами дисертації здобувачем опубліковано у співавторстві підручник «Адміністративне право України. Повний курс». Положення дисертації використовуються під час читання лекцій з адміністративного права (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правовиховній сфері* – положення і висновки дисертації можуть бути використані в заходах щодо підвищення правової культури та правосвідомості широкого загалу громадян з метою попередження посягань на право власності.

Особистий внесок здобувача. У співавторстві написано та видано підручник «Адміністративне право України. Повний курс». (Херсон, 2019 –0,12 д.а.). Інші публікації написано і видано самостійно. У дисертації ідеї та розробки, які належать співавторам, та положення дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, не використовувалися.

Апробація результатів дисертації. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремі її аспекти та висновки були оприлюднені дисертантом на одинадцяти міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах – зокрема таких, як: Державне регулювання суспільних відносин: розвиток законодавства та проблеми правозастосування (м. Київ, 10–11 липня 2015 р.), Сучасні тенденції в юридичній науці України та зарубіжних країн (м. Запоріжжя, 25–26 вересня 2015 р.), Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України (м. Львів, 29–30 січня 2016 р.), Міжнародні та національні правові виміри забезпечення стабільності (м. Львів, 15–16 квітня 2016 р.), Сучасні проблеми розвитку державності та напрями їх вирішення через призму правотворчої діяльності (м. Харків, 19–20 травня 2016 р.), Юридична наука: виклики і сьогодення (м. Одеса, 9–10 червня 2017 р.), Сучасні правові системи світу в умовах глобалізації: реалії та перспективи (м. Київ, 9–10 березня 2018 р.), Розвиток сучасного права в умовах глобальної нестабільності (м. Одеса, 7–8 вересня 2018 р.), Цінність права як

найефективнішого регулятора суспільних відносин (м. Харків, 5–6 жовтня 2018 р.), Чинники розвитку юридичних наук у XXI столітті (м. Дніпро, 2–3 листопада 2018 р.), Новітні тенденції сучасної юридичної науки (м. Дніпро, 30 листопада – 1 грудня 2018 р.).

Публікації. Основні положення та результати дисертації відображені в одній одноосібній монографії, 23 наукових статтях, із них 6 – в іноземних виданнях, 11 тезах доповідей на науково-практичних конференціях та 14 публікаціях, що додатково відображають результати дослідження.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, що містять 20 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст дисертації складає 559 сторінок. Робота містить список використаних джерел з 605 найменувань на 60 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації; зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, конкретизовано шляхи та форми їх упровадження; наведено апробацію результатів дослідження, структуру та обсяг дисертації.

Розділ 1 «Теоретико-правові засади охорони права власності в Україні» складається з чотирьох підрозділів, який виявлено і узагальнено внутрішню юридичну природу та сформовано методології аналізу адміністративно-правової охорони права власності.

У *підрозділі 1.1 «Юридична природа права власності, як об'єкту публічного адміністрування»* з'ясовано найбільш істотні засади розуміння права власності при реалізації публічної влади.

Право власності є природним невід'ємним правом людини та її об'єднань, воно знаходиться під охороною держави. В охороні права власності приймають участь усі гілки влади. Законодавча – приймає закони, виконавча влада, виконуючи закони, охороняє її в адміністративний спосіб, а судова – здійснюючи правосуддя. Право власності, в історичному аспекті, має таку ж давню історію, як і держава та право, адже необхідність її захисту були провідною причиною виникнення перших держав.

Як феномен сучасного демократичного правового суспільства право власності концептуально знайшло свою правову охорону у Декларації прав людини і громадянина (Франція 1789 р.). Проте, як на рівні держав, так і чисельних приватних маргінальних осіб, право власності практично усіх суб'єктів права власності грубо і постійно порушувалось. Новою епохою охорони права власності став міжнародний правовий порядок, що був утверджений після Другої світової війни, в першу чергу в ст. 41 Загальної декларації прав людини ООН (1948 р.).

В Європі прийнятий і ратифікований майже усіма країнами Перший протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1952 р.), ст. 1 якого

чітко визначила, що кожна особа має право мирно володіти своїм майном, ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах передбачених законом і загальними принципами міжнародного права. Дисертантка підкреслює, що усі ці найдосконаліші світові міжнародні положення знайшли своє відображення в Конституції України.

При цьому здобувачка підтримує позицію тих вчених, які вважають, що право власності – це ядро всієї системи суспільних відносин, які виникають виключно між людьми з приводу привласнення матеріальних благ та фактичного встановлення належності її конкретним особам, які можуть робити з цією власністю усе, що забажають, у відповідності до закону і моральних засад суспільна, а інші особи (які не є власниками) позбавляються такого права. Класично право власності аналізується в об'єктивному і суб'єктивному сенсі.

У підрозділі 1.2 *«Методологічні засади аналізу публічного адміністрування охорони права власності в Україні»* сформовано систему методичних та методологічних інструментів і засад побудови наукового аналізу.

Фундаментом методологічного аналізу публічного адміністрування охорони права власності є засади, які випливають із теорії природного права публічної охорони права власності, квінтесенцією якої є об'єктивно існуюча “вічна” цінність, як однозначне визнання людьми, що охорона (захист) права власності є публічним благом та має забезпечуватися державою. Специфіка засад та способів такого забезпечення різняться не тільки між різними незалежними державами, але також в одній і тій самій державі, але в різний період її існування, прикладом останнього є Україна, як одна із найбільш давніх держав Європи.

Витоки методології в контексті публічного адміністрування охорони права власності мають своїм підґрунтям філософські течії в різних аспектах. Першоджерелом філософії релігії є правило-заборона “Не кради!”, однозначне визнання протиправності крадіжок, грабежів і визначення права потерпілих на самооборону від насильницького позбавлення майна. Виявлено і узагальнено, що філософи і правники від античності до початку ХХ століття виробили певну методологію охорони права власності, актуальними для нашого часу залишаються наступні засадничі ідеї: приватна власність є природною і недоторканою; без поважного ставлення до охорони права власності не може бути надійного соціального порядку; охорона права власності і права людини є нерозривні; ефективний захист права власності є невід'ємною складовою (основою) забезпечення інших прав і свобод людини і громадянина; невід'ємною функцією будь якої держави є охорона права власності.

Розширена конструкція засад методології публічного адміністрування охорони права власності сформована на основі західної теорії, яка характеризується положеннями, що публічна адміністрація в процесі здійснення публічного адміністрування на основі норм адміністративного права має: по-перше, не втручатися у приватні права суб'єктів права приватної власності; по-друге, гарантувати та реально забезпечувати захист від рейдерства та експропріації власності, при цьому конфіскація майна допускається у випадках за тяжкі злочини проти особи; по-третє, контролювати у відповідності до прописаної компетенції заборону використовувати власність на

шкоду іншим особам, публічному інтересу держави і суспільства, в порушення екологічних норм.

Методологія публічного адміністрування з погляду виконання умов Угоди про асоціації України та ЄС базується на співробітництві у сфері юстиції, щодо свободи і безпеки утвердженню верховенства права та укріпленню інституцій усіх рівнів публічного адміністрування загалом та правоохоронних і судових органів зокрема. При цьому, охорона права власності базується на безумовній повазі до цього інституту незалежно від форми власності. Пріоритетами визначено судовий захист права власності, захист суб'єктів господарювання від корумпованих чиновників, забезпечення превентивної охорони в наслідок реєстраційних дій та розвиток охорони (захисту) права інтелектуальної власності.

У підрозділі 1.3 «Сутність адміністративно-правової складової охорони права власності» виявлені глибинні внутрішні чинники охорони права власності суб'єктами публічної адміністрації.

Охорона права власності є комплексним інститутом правознавства в якому провідна роль належить цивільному і адміністративному праву. Як комплексний чинник юридичної науки, що має в основі юридичної природи норми цивільного права, найбільш ваговою складовою охорони права власності є цивільне право. Коли законодавець встановлює норми цивільного права та пропонує усім суб'єктам добровільно поважати право суб'єктів права власності вільно володіти, користуватися, розпоряджатися своїм майном та безперешкодно отримуватися від нього дивіденди у відповідності до закону.

У випадку порушення цих правомочностей, суб'єкт права власності знаходить захист порушеного права власності шляхом звернення до вітчизняного суду з цивільним позовом, або іншого, визначеного законодавством, публічного посередника. Дисертантка доводить, що по іншому будуються внутрішні зв'язки при здійсненні адміністративно-правової охорони, що базується на теорії адміністративного права. У адміністративно-правових відносинах невід'ємним суб'єктом є суб'єкт публічної адміністрації, саме на нього покладається охорона права власності. При цьому невід'ємною складовою адміністративно-правової (адміністративно-процесуальної) охорони права власності є захист порушених прав суб'єктів права від порушень з боку суб'єктів власних повноважень в системі адміністративного судочинства.

Суб'єкти публічної адміністрації здійснюють адміністративно-правову охорону права власності шляхом здійснення примітивної діяльності, в першу чергу шляхом реєстрації і внесення майна у державні реєстри та видачі на нього певних охоронних документів. У повному обсязі це стосується й інтелектуальної власності, коли суб'єкти права інтелектуальної творчості отримують на свої твори (вироби) авторські посвідчення, патенти інші документи офіційного державного охоронного характеру.

У підрозділі 1.4 «Принципи публічного адміністрування охорони права власності» виявлені і узагальненні засади, на який базується публічне адміністрування суб'єктів публічної адміністрації, що здійснюють охорону права власності.

Виявлено і узагальнено, що до спеціальних принципів публічного адміністрування адміністративно-правової охорони права власності віднесено принципи належного врядування як системи принципів публічного адміністрування

ЄС (відкритості та публічності, взаємозалежності та взаємодії, рівноправності, орієнтації на врахування інтересів, дієвості, відповідальності за вчинені правопорушення) у сфері охорони права власності, коли публічна адміністрація повинна здійснювати свої повноваження таким чином, щоб забезпечити усі ці чесноти в процесі публічного адміністрування. А також принцип рівності публічного адміністрування адміністративно-правової охорони усіх форм суб'єктів права власності. Принцип відкритості та публічності охорони права власності, як стан не перешкоджання публічній адміністрації, журналістам, представникам громадянського суспільства витребувати і висвітлювати інформацію про стан охорони права власності, більш того проводити заходи у цій сфері на “виду” у громади, самостійно висвітлюючи інформацію про свою адміністративну діяльність.

Принцип обов'язкового відшкодування шкоди за порушення права власності, означає, що адміністративно-правова охорона гарантує відновлення порушених або невизнаних прав, свобод та законних інтересів суб'єктів права власності. Принцип взаємодоповнення заходів стимулювання та відповідальності, через заохочення публічною адміністрацією суб'єктів до недопущення порушень прав власності та використання, в разі порушення, заходів адміністративної відповідальності до винних осіб. Принцип можливості використання особливих заходів адміністративно-правової охорони в умовах надзвичайного стану і в особливий період, означає, що державний апарат має можливість встановити особливі заходи адміністративно-правової охорони права власності з метою забезпечення національної безпеки і оборони в державі.

Розділ 2 «Зміст публічного адміністрування охорони права власності в Україні» складається з чотирьох підрозділів, в яких розкрито який з'ясовано зовнішню юридичну природу аналізованої проблематики.

У підрозділі 2.1 «Складові змісту публічного адміністрування охорони права власності в Україні» визначено зовнішні адміністративно-правові елементи, що характеризують публічне адміністрування у сфері охорони права власності в Україні

Взявши за основу погляди тих вчених-адміністративістів, які до змісту публічного адміністрування відносять публічне управління (виконавчо-розпорядчу діяльність) публічної адміністрації та надання нею приватним особам адміністративних послуг, авторка розкриває зміст публічного адміністрування у сфері охорони права власності. Доводиться, що первинною складовою змісту публічного адміністрування охорони права власності є надання суб'єктами публічної адміністрації приватним особам адміністративних послуг (державна реєстрація майна, видача державних охоронних документів на право власності та ін.).

Вагомою складовою змісту публічного адміністрування охорони прав власності є розпорядча діяльність публічної адміністрації щодо уточнення деталізації законів України до моменту їх правореалізації, в процесі якої наказами компетентних суб'єктів публічної адміністрації затверджуються підзаконні нормативно-правові акти (інструкції, положення, типові функціональні обов'язки посадових осіб тощо).

Вторинним елементом публічного адміністрування охорони права власності виступає імперативно-владна виконавча діяльність суб'єктів публічної адміністрації із застосуванням усіх класичних методів адміністративної діяльності - заходів заохочення, переконання, примусу, контролю та адміністративної відповідальності.

Доводиться, що з погляду юридичної природи заходів впливу суб'єктів публічної адміністрації на суспільні відносини, зміст публічного адміністрування охорони права власності є таким що: 1) відноситься до правотворчої підзаконної діяльності публічної адміністрації; 2) є адміністративно-сервісною діяльністю публічної адміністрації в процесі надання адміністративних послуг, коли суб'єкти публічної адміністрації не можуть діяти імперативно-владно стосовно приватних осіб, а навпаки є зобов'язальними перед ними; 3) є правореалізаційною діяльністю з охорони права власності на основі реалізації норм адміністративного права; 4) є правоохоронною діяльністю правоохоронних органів щодо захисту права власності із використанням засобів адміністративного примусу і адміністративної відповідальності.

У підрозділі 2.2 «Поняття публічного адміністрування охорони права власності в Україні» здійснено узагальнення суттєвих ознак наукового розуміння публічного адміністрування охорони права власності в Україні.

Доведено, що як відносно відособлена в системі суспільних відносин правова матерія, яка регулюється нормами адміністративного права, публічне адміністрування охорони права власності характеризується, як 1) юридична правова категорія, 2) складова комплексного правового інституту правознавства; 3) як інструментарій адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері охорони права власності.

На основі аналізу змісту сформовано поняття публічного адміністрування охорони права власності в Україні, як юридичної наукової категорії, як адміністративної діяльності публічної адміністрації та суду, що здійснюється в процесі розпорядчої, адміністративно-сервісної, виконавчої і правоохоронної діяльності публічної адміністрації та судового захисту в системі адміністративного судочинства з метою забезпечення суб'єктам права власності безперешкодно володіти, користуватися, розпоряджатися своїм майном, отримувати від нього експлуатації дивіденди та відновлення справедливості шляхом відшкодування збитків потерпілим в процесі притягнення винних до адміністративної відповідальності за майнові адміністративні проступки судами в провадженнях у справах про адміністративні правопорушення.

Поняття публічного адміністрування охорони права власності в Україні, як складової комплексного правового інституту правознавства базується на положеннях, що: по-перше, норми адміністративного права є невід'ємними складовими правової охорони права власності, зовнішнім виразом якого є матеріальні і процесуальні норми які зосередженні в окремих положеннях більшості діючих в Україні кодексів, законів України «Про адміністративні послуги», «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та ін., сотнях підзаконних нормативно-правових актах суб'єктів публічної адміністрації. По-друге, ці норми права є стійкими, постійними, довгий час зберігають свої якісні і кількісні властивості, органи виконавчої влади, місцевого самоврядування та суд на протязі усього свого часу існування здійснювали, здійснюють та будуть здійснювати адміністративно-правову охорону права власності. Дисертантка підкреслює, що вони не є тимчасовими. По-третє, норми адміністративного права, які забезпечують публічне адміністрування охорони права

власності не тільки віддзеркалюються в юридичних приписах джерел адміністративного права, але пов'язані чисельними, як вертикальними так і горизонтальними зв'язками з нормами інших галузей права – конституційного, цивільного, господарського, кримінального тощо. Іншими словами пов'язані стійкими закономірностями і зв'язками в цілому в праві. В цілому здобувача приходить до висновку, що публічне адміністрування охорони права власності має ознаки інституту адміністративного права.

Підрозділ 2.3 «Види публічного адміністрування охорони права власності в Україні» присвячений класифікації публічного адміністрування на певні види за встановленими критеріями.

Адміністративно-правові відносини у сфері публічного адміністрування охорони права власності є складною науковою конструкцією, які в першу чергу поділяються: за суб'єктним складом: між суб'єктами публічною адміністрацією та приватними особи; між публічними суб'єктами, які перебувають у відношенні влада-підпорядкування; між двома або більше публічними суб'єктами, які перебувають у відношенні влада-підпорядкування, між якими виникають вертикальні публічні зв'язки; між публічною адміністрацією та громадськістю; між публічною адміністрацією та органами судової та законодавчої гілки влади.

За функціональною спрямованістю публічне адміністрування охорони права власності шляхом реалізації певних функцій (підфункцій): регулятивної, охоронної, правозахисної та правоохоронної. За особливостями взаємозв'язків суб'єктів адміністративно-правових відносини у сфері публічного адміністрування охорони права власності: горизонтальні; вертикальні; - за метою реалізації: правовідносини з реалізації права власності; правовідносини з охорони права власності.

За напрямком впливу суб'єктів публічної адміністрації: зовнішнє публічне адміністрування (між суб'єктом публічної адміністрації та іншим суб'єктом права); внутрішньо службове публічне адміністрування (між двома або більше суб'єктами публічної адміністрації). За наслідками адміністративної діяльності суб'єктів публічного адміністрування на право власності, як об'єкт адміністративно-правової охорони: втручальне (обмеження прав, свобод або законних інтересів осіб для охорони права власності); сприяльне (допомога публічної адміністрації в реалізації особами права власності); забезпечувальне (створення додаткових елементів механізму публічного адміністрування для підвищення ефективності адміністративної охорони права власності); захисне (охорона суб'єктами публічного адміністрування права власності як об'єкта).

У підрозділі 2.4 *«Рівні здійснення публічного адміністрування охорони права власності в Україні»* за величиною ступені якості правової формалізації виділено і розкрито зміст правових елементів адміністративно-правової охорони, що здійснюється публічною адміністрацією.

Доведено, що правотворчість (розпорядча діяльність суб'єктів публічної адміністрації) є первинним рівнем здійснення публічного адміністрування, адже завдяки цій діяльності суб'єкти публічної адміністрації, змінюють чи скасовують адміністративно-правові норм, на основі яких виникають правовідносини з охорони

права власності з метою регулювання таких правовідносин, захисту прав, свобод та законних інтересів осіб у сфері власності.

Наступним, з іншою юридичною природою рівнем у системі рівнів адміністративно-правової охорони є правореалізація, як адміністративна діяльність суб'єктів публічної адміністрації щодо виконання виконавчої функції держави. Це є найбільш об'ємним рівнем публічного адміністрування охорони права власності, адже здійснюється широким колом суб'єктів як публічного права, так і деякими приватними особами при здійсненні делегованих державних виконавчих функцій, у трьох формах – виконання, дотримання та використання права, щодо втілення норм права у суспільні відносини з метою охорони права власності.

Провідною складовою правореалізації є надання суб'єктами публічної адміністрації адміністративних послуг, як публічних послуг, що надаються суб'єктами публічної адміністрації у формі позитивних індивідуальних адміністративних актів за заявами суб'єктів права власності з реалізацією наданої законодавством владної компетенції спрямованої на охорону права власності. Авторка звертає увагу на широке використання в аналізованій сфері адміністративно-правової охорони, а саме щодо надання таких адміністративних послуг, як: 1) реєстрації права власності інтелектуальної власності – реєстрації торгової марки та реєстрації авторського права на твір; 2) реєстрації матеріального права власності: реєстрація декларації про готовність об'єкта до експлуатації, державна реєстрація речового права на нерухоме і рухоме майно, видача свідоцтва про право власності на житло; 3) реєстрації права власності на землю: державна реєстрація земельної ділянки, надання викопійовань з кадастрової карти (плану), рішення про надання земельної ділянки в оренду або передачу у власність; 4) обмеження права власності: державна реєстрація обтяження речового права на майно, рішення про встановлення обмеження (сервітут, суперфіцій) щодо земельних ділянок. Розкрито правозахисний рівень здійснення публічного адміністрування охорони права власності, який має певні специфічні особливості.

Розділ 3 «Суб'єкти публічного адміністрування охорони права власності в Україні» складається з чотирьох підрозділів, в яких розкрито адміністративно-правовий статус суб'єктів публічної адміністрації, які здійснюють охорону права власності в Україні.

Підрозділ 3.1 «Поняття, система та адміністративно-правовий статус суб'єктів публічного адміністрування охорони права власності в Україні» присвячений системному розкриттю адміністративних завдань, обов'язків, прав і відповідальності суб'єктів публічної адміністрації, які здійснюють охорону права власності.

Доведено, система суб'єктів публічного адміністрування охорони права власності в Україні – це цілісна, взаємозалежна, ієрархічно побудована сукупність суб'єктів, які відповідно до призначення та в межах повноважень здійснюють публічне адміністрування охорони права власності з метою реалізації власних завдань і функцій у площині охорони права власності. Систему суб'єктів публічного адміністрування охорони права власності в Україні складаються: органи загальної компетенції (усі органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, які опосередковано займаються охороною права власності); органи юстиції, як вагомі суб'єкти публічного адміністрування; спеціалізовані органи адміністративно-правової охорони права

власності (Національна поліція, антикорупційні органи тощо); інші суб'єкти, які мають делеговані повноваження щодо публічного адміністрування охорони права власності (підприємства, установи, організації незалежно від форми власності, громадські організації, міжнародні організації тощо).

Особливістю суб'єктів публічного адміністрування охорони права власності є їх широка система, що складається з ієрархічно розміщених (владно підпорядкованих) осіб, тому кількість правових елементів, що визначають зміст їх правового статусу є різним, проте, до правових елементів загального адміністративно-правового статусу суб'єктів публічного адміністрування охорони права власності в Україні слід віднести: 1) завдання та функції (лише у сфері охорони права власності; 2) обов'язки та права (як загальні, зокрема, у сфері адміністративно-правової охорони, так і спеціальні, безпосередньо у площині публічного адміністрування охорони права власності); 3) адміністративно-правова відповідальність; 4) додаткові спеціальні елементи, які визначають особливість правового становища кожного окремого суб'єкта.

У підрозділі 3.2 «Роль Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади у сфері публічного адміністрування охорони права власності в Україні» з'ясовано правове становище адміністративно-правовий вплив аналізованих суб'єктів публічної адміністрації на публічне адміністрування охорони права власності.

З'ясовано роль Кабінету Міністрів України, як суб'єкту публічного адміністрування охорони права власності, полягає у здійсненні державного управління усіх органів виконавчої влади шляхом формування політики державної щодо охорони та захисту права власності, безпосереднє управління об'єктами державної власності, здійснення контрольних заходів стосовно охорони права власності від протиправних посягань.

Міністерства безпосередньо формують та реалізують державну політику щодо охорони права власності у різних сферах суспільства шляхом виконання загальних та спеціальних повноважень у цій сфері, шляхом нормативного регулювання та одночасно взаємодії як з іншими міністерствами так і іншими органами виконавчої влади, проведення роз'яснювальних заходів серед громадськості з метою попередження посягань на право власності.

Практичною реалізацією завдань органів виконавчої влади займаються державні служби, агентства та інспекції, які комплексно здійснюють державну політику щодо охорони права власності в різних сферах та проявах, виконуючи при цьому управління об'єктами державної власності, надають адміністративні послуги та проводять спеціальні перевірки з метою попередження правопорушень у сфері публічного адміністрування охорони права власності.

Вагомими повноваженнями щодо охорони права власності наділені центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом, які мають спеціальну компетенцію, що полягає у специфічних завданнях та повноваженнях різноманітних галузей права (кримінального, інформаційного, фінансового тощо), при цьому всі повноваження направлені на виконання адміністративних функцій органів виконавчої влади як основних суб'єктів охорони права власності.

Місцеві органи виконавчої влади, які виконують функції органів виконавчої влади на місцях за територіальним принципом, при цьому в межах закону децентралізовано та самостійно здійснюють публічне адміністрування, в тому числі у сфері охорони права власності, шляхом виконання централізованих планів та планів відповідних рад відповідаючи за ефективність такої охорони в конкретній адміністративно-територіальній одиниці.

Органи місцевого самоврядування тісно взаємодіють з місцевими органами виконавчої влади та через надання адміністративних послуг, здійснення координаційного та інформаційного впливу, проведення організаційних, профілактичних та управлінських заходів реалізують публічне адміністрування охорони права власності, в тому числі попереджують правопорушення у цій сфері.

Підрозділ 3.3 «Юстиція, як суб'єкт публічного адміністрування охорони права власності в Україні» присвячений розкриті ролі Міністерства юстиції України та установ і органів, які входять до його управлінського впливу в аналізованій сфері.

Визначено, що провідний правотворчий і контрольо-наглядний вклад в охорону права власності вносить Міністерство юстиції України його територіальні органи на також установи і органи, які входять до його управлінського впливу науково-дослідні установи судових експертиз, представники уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини і регіональні відділення Секретаріату Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини, державні нотаріальні контори та підрозділи з питань банкрутства, яких здобувач об'єднує під назвою "юстиція".

Складовою захисту права власності, що здійснюється органами юстиції, є розгляд скарг у сфері державної реєстрації, що дозволяє особі безкоштовно та швидко захистити власні права через звернення до спеціалізованого суб'єкта (комісії), припинити та попередити посягання на право власності та відновити власні права. Одним із способом захисту права власності є моніторинг реєстраційних дій як специфічний засіб охорони права власності, що проводиться на підставі інформації з державних реєстрів, її обробки та аналізу, і в разі попереднього виявлення порушень проводяться спеціальні перевірки, які в подальшому є підставою для припинення правопорушень у сфері права власності. Вагомим способом охорони права власності, що здійснюється органами юстиції, є проведення антирейдерських заходів, які полягають у накладенні на суб'єктів державної реєстрації додаткових зобов'язань, що дозволяють попередити рейдерство, тобто захистити осіб від незаконного привласнення власних прав.

У підрозділі 3.4 «Правоохоронні органи як спеціалізовані суб'єкти з охорони права власності в Україні» з'ясовано юридичну природу та характерні риси правоохоронних органів в охороні права власності в Україні.

Визначено, характерні риси правоохоронних органів як спеціалізованих суб'єктів охорони права власності, а саме: вони є невід'ємною складовою розгалуженої системи суб'єктів публічної адміністрації; мають специфічні, як адміністративні так і кримінально-процесуальні права та обов'язки, що реалізуються лише у порядку і спосіб передбачений Конституцією та законами України. Основним правоохоронним органам, що здійснює охорону права власності в Україні є Національна поліція, яка за

своїм адміністративно-правовим статусом є центральним органом виконавчої влади, що безпосередньо захищає права осіб від протиправних посягань, зокрема право власності, забезпечує громадський правопорядок, здійснює превентивну діяльність щодо права власності, надає правову потерпілим суб'єктам права власності, організаційну та методичну допомогу в сфері адміністративно-правової охорони права власності.

Важливу роль в сфері захисту права власності відіграють антикорупційні правоохоронні органи: Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Державне бюро розслідувань, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, які в сукупності попереджують, виявляють та припиняють корупційні правопорушення, тобто захищають право власності як приватних осіб, так і держави, при цьому формують та реалізують антикорупційну політику держави як напрямку публічного адміністрування охорони права власності.

Розділ 4 «Правовий механізм публічного адміністрування охорони права власності в Україні» складається з п'яти підрозділів в яких сформовано систему адміністративно-правових засобів впливу суб'єктів публічної адміністрації на суспільні відносини у сфері охорони права власності в Україні.

У підрозділі 4.1 «Поняття та елементи адміністративно-правового механізму публічного адміністрування охорони права власності в Україні» сформовано поняття, виявлені й описані правові елементи адміністративно-правового механізму публічного адміністрування охорони права власності в Україні.

Визначено, що адміністративно-правовий механізм публічного адміністрування охорони права власності в Україні має наступні особливості: 1) за своїм змістом є складною системою правових засобів; 2) має внутрішню, логічно побудовану структуру; 3) забезпечується різноманітною системою адміністративно-правових норм та гарантій; 4) є складовою частиною публічного адміністрування, що забезпечує вплив суб'єктів публічної адміністрації на суспільні відносини з метою виконання функцій та завдань публічного адміністрування охорони права власності; 5) відображає особливості здійснення адміністративно-правової охорони права власності; б) елементами є як загальні складові механізму публічного адміністрування (форми та методи адміністративної діяльності, адміністративні процедури), так і спеціалізовані (державна реєстрація як основний спосіб захисту права власності).

В цілому доведено, що адміністративно-правовий механізм публічного адміністрування охорони права власності в Україні – це внутрішня будова публічного адміністрування, що являє собою цілісну сукупність спеціальних адміністративно-правових інструментів та публічних процедур, які знаходяться в логічному взаємозв'язку та є засобами, за допомогою яких суб'єкти публічного адміністрування здійснюють охорону права власності, захищають права, свободи та законні інтереси осіб, тобто досягають логічні результати публічного адміністрування в цілому.

Підрозділ 4.2 «Джерела публічного адміністрування охорони права власності в Україні» присвячений комплексному і формально-догматичному аналізу законодавства у сфері охорони права власності.

Визначено, що для системи джерел публічного адміністрування охорони права власності характерні наступні особливості: 1) поєднання різних груп джерел права (законів, підзаконних актів, міжнародних актів тощо); 2) внутрішня узгодженість норм, тобто їх несуперечливість одна одній та постійна взаємодія між собою; 3) підтримує рівні здійснення публічного адміністрування охорони права власності в Україні; 4) постійна динаміка, тобто через зміну суспільних відносин з'являється потреба в новому правовому регулюванні; 5) визначає поведінку суб'єктів публічного адміністрування охорони права власності; 6) значну частину складають саме норми адміністративного права;

Виявлено, що законодавчих актів у сфері охорони права власності є досить багато, оскільки право власності широкомасштабне благо, відповідно, можна умовно класифікувати закони України у сфері охорони права власності за різновидами прав власності, зокрема існують закони України, які визначають: загальні засади здійснення адміністративно-правової охорони; основи здійснення державної реєстрації прав власності як способу охорони такого права; адміністративно-правову охорону об'єктів права власності Українського народу (природні ресурси, навколишнє природне середовище, культурну спадщину тощо); засади охорони об'єктів інтелектуальної власності; основи отримання права власності, що дозволяє захистити це право від посягань.

Міжнародні джерела адміністративного права щодо охорони права власності успішно використовуються в Україні, що дозволяє розширювати міжнародну співпрацю у сфері охорони права власності, здійснювати координацію національних суб'єктів публічного адміністрування на основі запозичення вдалого зарубіжного досвіду, розвивати механізм публічного адміністрування охорони права власності в Україні та в цілому ефективніше здійснювати адміністративно-правову охорону права власності;

У сфері охорони права власності використовується прецедентна практика, як національна, так і європейська (практика Європейського суду з прав людини), яка наглядно показує засоби охорони права власності, аналізує та тлумачить механізм охорони права власності (практика Конституційного Суду України), реально здійснює захист права власності кожної особи, що зумовлює необхідність використання прецедентних джерел публічного адміністрування охорони права власності на практиці усіма суб'єктами публічної адміністрації. Використання звичаїв та традицій як джерел публічного адміністрування охорони права власності в Україні здебільшого здійснюється при реалізації права власності Українського народу на природокористування як сукупність різноманітних природніх благ, що закріплено в Основному Законі України.

У підрозділі 4.3 «Адміністративні інструменти публічного адміністрування охорони права власності в Україні» розкрито засоби практичної реалізації завдань публічної адміністрації у сфері охорони права власності.

До форм публічного адміністрування охорони права власності в Україні відносяться: 1) видання адміністративних актів: підзаконних нормативних – щодо охорони права власності, індивідуальних – щодо виникнення, зміни та припинення права власності окремих осіб або створення персональних заходів охорони права

власності; 2) укладення адміністративних договорів; 3) учинення інших юридично значущих адміністративних дій; 4) здійснення матеріально-технічних операцій (в тому числі реєстраційних, які відіграють велику роль у сфері права власності).

Видання підзаконних нормативно-правових актів як форма адміністративної діяльності проявляється на правотворчому рівні здійснення публічного адміністрування, полягає у створенні загальних норм права, або зміні правового регулювання, тобто визначається як розпорядча діяльність суб'єктів публічного адміністрування. Видання індивідуальних адміністративних актів є найбільш поширеною формою публічного адміністрування охорони права власності в Україні, оскільки полягає у створенні, зміні та припиненні індивідуальних адміністративних актів, тобто таких, що носять персоніфікований характер та звернені до конкретних суб'єктів публічного адміністрування.

Здійснення організаційних дій є додатковою формою адміністративної діяльності суб'єктів публічного адміністрування охорони права власності в Україні, що полягає в здійсненні організаційних дій для розповсюдження ефективного досвіду, створення нових заходів правового регулювання, інформування громадян та вивчення громадської позиції щодо публічного адміністрування охорони права власності, а також надання правової допомоги в цій сфері. Матеріально-технічні операції у сфері публічного адміністрування охорони права власності відіграють важливу роль, адже за їх допомогою здійснюється легітимізація (реєстрація) права власності, тобто фактично створюються правовідносини у цій сфері, які відповідно потребують публічного адміністрування та адміністративно-правової охорони.

У підрозділі 4.4 «Державна реєстрація як вагомий спосіб охорони права власності» з'ясовано юридичну природу та процедура юридичного оформлення охоронних документів на право власності.

З'ясовано, що порядок державної реєстрації права власності регламентований законодавством та складається з таких загальних стадій: 1) звернення з заявою, відповідними документами та фактом оплати адміністративних послуг до суб'єкта публічного адміністрування (державного реєстратора або ж нотаріуса) з вимогою про реєстрацію власності; 2) прийняття, перевірка та розгляд документів суб'єктом публічного адміністрування; 3) прийняття суб'єктом публічного адміністрування рішення про державну реєстрацію права власності, внесення відповідних відомостей до державного реєстру та формування відповідних документів; 4) видача заявнику документів, що підтверджують його право на відповідну власність.

Узагальнюється, що важливою складовою сучасної системи державної реєстрації є Державний реєстр прав, як інформаційна база даних, яка містить відомості про легітимізацію прав власності осіб, суб'єктів публічного адміністрування, а також інші відомості, що дозволяють отримати достовірну інформацію про права власності, ефективно здійснювати захист такого права та в цілому забезпечувати публічне адміністрування охорони права власності в Україні;

Підкреслюється, що у сфері адміністративної охорони права власності функціонує спеціальний, інноваційний суб'єкт публічного адміністрування – Комісія з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації, що створює додатковий механізм захисту права власності, шляхом безкоштовного письмового звернення до постійно

діючих комісій при територіальних органах Міністерства юстиції України на незаконні дії державних реєстраторів, відповідно в результаті розгляду матеріалів комісії можуть припинити незаконні дії, відновити порушені права осіб, притягнути винних осіб до дисциплінарної відповідальності. Адміністративно-правовий статус Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації як суб'єкта охорони права власності в Україні полягає в особливому правовому становищі як постійно діючого суб'єкта публічного адміністрування при Міністерстві юстиції України, повноваження якого полягають у розгляді звернень приватних осіб щодо порушення порядку державної реєстрації прав власності, за результатами яких, Комісія, як суб'єкт охорони права власності, може припинити порушення щодо державної реєстрації прав власності, а також надати консультативно-дорадчі вказівки Міністерству юстиції України відносно притягнення винних осіб до відповідальності за порушення порядку державної реєстрації прав.

Підрозділ 4.5 «Адміністративні процедури щодо охорони права власності в Україні» розкрито порядок здійснення адміністративної діяльності суб'єктами публічного адміністрування щодо реалізації охорони права власності.

Кваліфікуючи адміністративні процедури охорони права власності класифіковані за змістом вони поділяються на: заявні, дозвільно-ліцензійні, контрольно-інспекційні, процедуру надання адміністративних послуг, процедура притягнення до адміністративної відповідальності. Додатковим критерієм класифікації адміністративних процедур охорони права власності є їх поділ за рівнем здійснення публічного адміністрування на: правотворчі (прийняття нормативно-правових актів у цій сфері), право реалізаційні (державна реєстрація прав власності, надання адміністративних послуг), правозахисні (звернення з скаргою до Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації), правоохоронні (контрольні, інспекційні, довільні, ліцензійні, притягнення до адміністративної відповідальності).

Доведено, що заявна адміністративна процедура є першочерговою у сфері публічного адміністрування охорони права власності в Україні, адже в більшості випадків особи, яка мають певну власність, самостійно, шляхом подачі заяви звертаються до суб'єктів публічного адміністрування з метою застосування заходів охорони права власності, відповідно заява є офіційним зверненням до суб'єкта публічної адміністрації, в якій обґрунтовано визначаються попередні недоліки у здійсненні публічного адміністрування, які необхідно усунути з метою охорони права власності.

Особливою у сфері адміністративно-правової охорони права власності є дозвільно-ліцензійна адміністративна процедура, яка полягає у наданні суб'єктом публічної адміністрації спеціальних документів (дозволів, ліцензій тощо) на особливі об'єкти права власності, використання яких впливає на рівень безпеки в суспільстві, відповідно така адміністративна процедура створює умови для подальшої контролю за використанням таких особливих об'єктів права власності, з метою захисту прав, свобод та законних інтересів осіб у сфері безпеки життя, здоров'я та майна осіб. Контрольно-інспекційна адміністративна процедура полягає у здійсненні перевірок, інспекцій та інших контрольно-наглядових заходів уповноваженими суб'єктами публічної адміністрації за дотриманням вимог правового регулювання у сфері адміністративно-

правової охорони права власності, з метою захисту права власності, попередження правопорушень у цій сфері та здійснення публічного адміністрування охорони права власності в цілому.

Розділ 5 «Удосконалення публічного адміністрування охорони права власності в Україні» складається з трьох підрозділів в яких здійснено компаративістичну характеристику та запропоновані зміни і доповнення до діючого законодавства щодо підвищення ефективності адміністративно-правової охорони права власності в Україні.

У підрозділі 5.1 *«Міжнародний та зарубіжний досвід публічного адміністрування охорони права власності»* розкрито міжнародні засади та зарубіжний ефективний досвід охорони права власності на основі реалізації норм адміністративного права.

Узагальнено, що Загальна декларація прав людини (1948 р.) та Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.) є провідними міжнародно-правовими актами, які закріплюють основні права людини, до складу яких входить норми права, які охороняють право власності. Європейський суд з прав людини на основі Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод створює ефективний міжнародний механізм захисту права власності шляхом реалізації гарантії справедливого судочинства в разі порушення або посягання на право власності, з метою гарантування цього невід'ємного права кожній особі.

В сучасних реаліях, на територіальну цілісність України посягнула країна-агресор Росія, зокрема шляхом порушення міжнародних норм була захоплена державна комунальна та приватна власність в Автономній Республіці Крим та скоєнні чисельні злочини проти людяності та територіях тимчасово окупованими російсько-терористичними військами. Підкреслюється, що обов'язковими складовими міжнародного гуманітарного права є норми Гаазьких конвенцій та декларацій 1899 і 1907 рр. та Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 р., які визнають принцип недоторканості приватної власності навіть в умовах проведення військових дій через створення механізмів захисту права власності (обмеження права власності лише в встановлених законом умовах; компенсація за порушення права власності; особливий порядок вилучення речей власного користування, цінних речей та документів; неможливість вилучення речей, що мають суб'єктивну цінність тощо).

Доведено, що у Литві існує спеціалізований закон про публічне адміністрування, в якому визначено правове становище суб'єктів публічної адміністрації для вчинення адміністративного регулювання та внутрішнього управління. Особливістю здійснення публічного адміністрування охорони права в Литві є високий рівень дотримання принципів доступності, відкритості та прозорості діяльності публічної адміністрації, оскільки на законодавчому рівні закріплено зобов'язання суб'єктів публічної адміністрації консультуватися з громадськими організаціями для важливих суспільних питань, здійснення громадськими інституціями моніторингу та контролю за діяльністю органів влади, а також зобов'язання проводити якісно адміністративні процедури з розгляду заяв, повідомлень та скарг, які в межах повноважень, у строк та у визначений законом порядок, завершуються прийняттям владного управлінського рішення для відновлення порушених прав.

У Болгарії існує декілька форм власності: приватна власність громадян, комунальна (муніципальна) власність, приватна власність держави та державна (публічна) власність держави, кожна з яких охороняється спеціалізованими законами, відповідно публічне адміністрування охорони права власності здійснюють як центральні органи виконавчої влади (Рада Міністрів, Міністерство регіонального розвитку та громадських робіт), так й інші суб'єкти публічного адміністрування (Служби державного майна обласних адміністрацій, муніципалітети, громадські об'єднання тощо), які комплексно створюють ефективний механізм захисту усіх форм власності в суспільстві.

У Федеративній Республіці Німеччини на конституційному рівні визначено засади охорони невід'ємного майнового та спадкового права (права власності), при цьому захищено право власності від незаконного позбавлення (експропріація), що дозволено лише для суспільного блага, на основі законодавчого акту з належною компенсацією власника. Відповідно, охороною права власності займається парламент (шляхом прийняття законодавчих актів), та органи виконавчої влади (уряд, адміністрація та поліція), що забезпечують захист права власності від протиправних посягань. Публічне адміністрування охорони права власності у Швеції здійснюється урядом, на основі конституцій та рішень парламенту, особливістю такого адміністрування є чіткість закріплення засад реалізації права власності у одній із конституцій держави (Основи форм правління), яку доповнюють закони в сфері адміністративного права (закони про адміністративний процес, про муніципалітети тощо), та акти щодо використання права власності (закони про формування нерухомості, про будівництво тощо).

Підрозділ 5.2. «Удосконалення законодавства щодо охорони права власності в Україні» присвячений висвітленню змін і доповнень до діючого законодавства з метою підвищення ефективності адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері охорони права власності в Україні.

Виявлено і узагальнено, що охорона права інтелектуальної власності в Україні має низку недоліків, одним із шляхів вирішення яких є формування та початок функціонування національного ІР-суду – Вищого суду з питань інтелектуальної власності, яким повинен розвантажити судову систему, скоротити строки розгляду інтелектуальних судових справ, покращити сферу захисту інтелектуальних прав осіб в цілому. Провідною проблемою охорони права власності є недобросовісна реєстрація та відсутність реєстрації права інтелектуальної власності, яку треба вирішувати шляхом офіційного процесу стимулювання фізичних та юридичних осіб до реєстрації права інтелектуальної власності через створення загальнодержавних програм, поширення інформації про заходи реєстрації у ЗМІ та розвиток системи суб'єктів охорони права інтелектуальної власності, до повноважень яких повинно входити стимулювання осіб до належної реєстрації права інтелектуальної власності.

Виявлено, що статтею 51⁻² Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачено адміністративна відповідальність за порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності, санкції якої поширюються лише на фізичних осіб, що в сучасних умовах є досить обмежено. Запропоновано дію цієї статті розповсюджувати на юридичних осіб.

Запропоновано, упорядкувати систему правоохоронних органів, які можуть здійснювати адміністративно-правову охорону права власності, а саме: захистом та охороною майна фізичних та юридичних осіб повинні займатися Національна поліція України; професійні приватні охоронні структури; відомча охорона; приватна охорона для фізичних осіб – тіло охоронці. Законослухняні громадяни мають мати право на спрощене отримання права на володіння зброєю, тому необхідно прийняти спеціалізований Закон України «Про зброю», в якому прописати право осіб на зброю, що має бути уніфіковане, процедурно прописане та відображатися у спеціальному реєстрі, оскільки зброя є способом захисту особи як від посягань на право власності, так і на життя в цілому, тому лібералізація права на зброю в Україні є позитивним явищем щодо протидії російсько-терористичній агресії, зокрема це стане невід'ємним процесом підвищення ефективності охорони права власності.

Виявлено, що в Україні фактичним монополістом на українському ринку серед охоронних структур є поліція охорони, персонал якої має законні повноваження щодо використання заходів озброєної охорони, тому, з метою розширення дії охоронних структур в Україні, необхідно надати приватним охоронним структурам більшість повноважень поліції охорони, щодо використання озброєної охорони, а також розслідування правопорушень проти власності в межах своїх повноважень. Запропоновано легалізувати в Україні приватну детективну діяльність. Шляхом прийняття спеціалізованого закону про приватну детективну діяльність, який дозволить приватним детективним суб'єктам здійснювати розслідування правопорушень проти власності, тобто захищати права власності осіб, при цьому розвантажити правоохоронні органи та підвищити рівень захищеності прав осіб в суспільстві.

Відсутність чіткої системи органів, які мають право здійснювати державний контроль і державний нагляд за господарською діяльністю спричинює незаконні посягання суб'єктів публічної адміністрації в діяльність суб'єктів господарювання, тому необхідно визначити чітку підслідність розслідування правопорушень у цій сфері на надати виключні повноваження щодо здійснення державного контролю та державного нагляду, а також розслідування правопорушень у цій сфері Службі фінансових розслідувань, відповідно позбавити таких повноважень інших суб'єктів публічної адміністрації (податкові органи, СБУ, Національна поліція тощо).

Запропоновано, для попередження незаконного втручання в діяльність суб'єктів господарювання, необхідно ввести адміністративну відповідальність на посадових осіб правоохоронних органів, органів СБУ, податкових органів (крім Служби фінансових розслідувань) за проведення перевірок з фінансових і економічних питань, з цією метою, необхідно доповнити Кодекс України про адміністративні правопорушення статтею 166⁻²⁷ «Незаконне втручання в діяльність суб'єктів господарювання» такого змісту: «Незаконне втручання посадових осіб органів державної влади або органу місцевого самоврядування, здійснення державного контролю і державного нагляду за господарською діяльністю, розслідування правопорушень у сфері господарської діяльності посадовими особами державної влади або місцевого самоврядування, крім органів Служби фінансових розслідувань, – тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб органів державної влади або органу місцевого самоврядування від

п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Повторне протягом року вчинення порушення, передбаченого частиною першою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, – тягне за собою накладення штрафу від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

Варто змінити критерії до рівня захисту права власності, а саме оцінювання діяльності правоохоронних органів поліції у сфері захисту права власності повинно здійснюватися виключно за критерієм відшкодування прямої шкоди, завданої правопорушенням, а не кількістю викритих правопорушень та притягнення винних осіб.

З метою відновлення порушеного права власності, необхідно створити Форд гарантування захисту права власності фізичних осіб, які постраждали внаслідок майнових правопорушень по аналогії Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, відповідно Форд гарантування захисту права власності фізичних осіб буде спеціальною державною економічною установою, що виконуватиме функції гарантування фінансового відшкодування фізичним особами, які постраждали внаслідок посягань на право власності у сумі до 100,000 (ста тисяч) гривень. Щодо юридичних осіб цей інститут є недоцільним, оскільки існує система страхування.

У підрозділі 5.3 «Удосконалення сфери державної реєстрації як створення антирейдерських заходів в Україні» сформовані адміністративні заходи щодо недопущення рейдерських захоплень в Україні.

З'ясовано, що вагому основу публічного адміністрування охорони права власності складає законодавча діяльність Міністерства юстиції України; оперативна досудова діяльність Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації як інституції з відновлення прав; процес здійснення державної реєстрації як надання правових властивості власності та створення права власності;

Доведено, що з метою гарантування принципу доступності та якості надання адміністративних послуг, а також забезпечення громадян в селах, районах, районних центрах доступною послугою щодо здійснення найбільш практичних реєстраційних дій, тобто надання адресних реєстраційних послуг, необхідно створити інститут уповноважених осіб органів юстиції, які відповідатимуть кваліфікаційним вимогам та будуть за доступну плату вчиняти обмежені реєстраційні дії на місцях та відповідно реалізовувати охорону права власності соціально-незахищених верств населення у сільській місцевості. Міністерство юстиції України створив механізм протидії незаконним здійсненням реєстраційних дій поза територіального округу реєстратора, шляхом системного обмеження вчинення реєстраційних дій не в області реєстратора, що фізично обмежує державного реєстратора у вчиненні таких дій на технічному рівні з метою захисту права власності та попередження посягань на це право. Необхідно здійснювати охорону права власності шляхом загального переконання та заохочення осіб до державної реєстрації усього майна особи вартістю більше 10 000 євро, для відображення такого майна в державних реєстрах з метою захисту права власності кожної особи.

Доведено, що враховуючи практику розгляду скарг, які отримує Комісія з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації, рейдерство умовно можна розділити на дві групи: 1) протиправне юридичне захоплення (поглинання) майна власника, або ж

так зване «сіре рейдерство», що має ознаки рейдерських захоплень з використанням юридичних інструментів та адміністративних і господарських процедур (наприклад, перехід майна за умови існування у старого власника прострочених боргових зобов'язань, конфлікти між учасниками та акціонерами підприємств, суперечки між власниками паїв та підприємством-орендарем тощо); 2) незаконне заволодіння майна власника, або ж так зване «чорне рейдерство», що здійснюється через вчинення псевдо юридичних інструментів (підробку документів та рішень судів, виконання реєстраційної дії на основі неіснуючого рішення суду, неправомірне зняття реєстраторами арештів) або вчинення інших кримінально караних дій (крадіжка, самовільне захоплення, шахрайство, розбій тощо). Для попередження та реагування на рейдерські атаки в аграрному секторі, необхідно надалі створювати оперативні штаби (або «агроштаби») співпраці органів державної влади (Мін'юсту, Нацполіції, Генпрокуратури, Держгеокадастру), місцевого самоврядування та громадських інституцій, які спільно при тісній взаємодії оперативно реагують на незаконні дії рейдерів, тобто реалізують превентивну роботу щодо посягання на майнові права, результатом якої є притягнення винних осіб до відповідальності за здійснення рейдерських дій;

Для ефективності протидії рейдерству запропоновано законодавчо закріпити положення, щоб у випадку зміни права власності на об'єкт, вартість якого перевищує 50 000 євро, новий власник має в обов'язковому порядку надати документи щодо родинних зв'язків із попереднім власником або відомості про матеріальні витрати, понесені на його придбання. Крім того, якщо матеріальні витрати, понесені на придбання об'єкта права власності в два і більше разів менші від фактичної вартості набутого майна, то реєстрація такого майна має здійснюватися через подання позову до суду.

ВИСНОВКИ

У **висновках** дисертації на основі аналізу сучасних досягнень юридичної науки, адміністративного законодавства здійснено аналіз публічного адміністрування охорони права власності в Україні, а також запропоновано науково обґрунтовані пропозиції стосовно вдосконалення адміністративно-правових норм, які регулюють досліджувані відносини, загалом сформульовано теорію публічного адміністрування охорони права власності в Україні.

В результаті дисертаційного дослідження отримано низку висновків та рекомендацій, основні з них такі:

1. З'ясована юридична природа права власності в адміністративному аспекті як суспільно цінного блага, що виникає в результаті суспільних відносин між людьми, відображає інтереси власника, складається з тріади правоможностей власника (володіти, користуватися та розпоряджатися матеріальним благом), розглядається в об'єктивному (як правові відносини щодо права власності, які закріплюються відповідними нормами права) та в суб'єктивному розумінні, охороняється суб'єктами публічної адміністрації на основі норм адміністративного

права, із можливістю застосування до порушників режиму власності адміністративних засобів, в тому числі заходів адміністративного примусу.

2. Визначено, що методи дослідження публічного адміністрування охорони права власності в Україні – це прийоми та засоби пізнання, різні за своїм походженням в ієрархічній будові науки (загальнофілософські загальнонаукові методи, загальнологічні методи та спеціальнонаукові методи наукового пізнання) щодо виявлення юридичної природи, засад адміністративно-правового статусу суб'єктів публічної адміністрації, інструментів публічного адміністрування, здійснення компаративістичної характеристики, з метою вироблення концепту, напрямків удосконалення та підвищення ефективності адміністративної діяльності публічної адміністрації щодо охорони права власності на Україні. В результаті аналізу методології аналізу охорони права власності зроблено висновок, що право колективної власності (АТ незалежно від того публічні вони чи приватні ТОВ і ПП з кількістю власників більше 500 осіб), з погляду необхідності її охорони носять ознаки публічної власності. Захист такої власності об'єктивно потребує більш дієвого публічного адміністрування, в іншому випадку рейдерських захоплень прибуткових підприємств чи супровідного позбавлення власників їх майна не уникнути.

3. Виявлено, що сутність адміністративно-правової складової охорони права власності полягає у глибинних внутрішніх чинниках охорони права власності суб'єктами публічної адміністрації, що базується на основі теорії адміністративного права, коли у адміністративно-правових відносинах невід'ємним суб'єктом є суб'єкт публічної адміністрації на якого покладається охорона права власності шляхом здійснення примітивної адміністративної діяльності (адміністративно-правова охорона) та/або припинення його порушення, відновлення стану, який існував до порушення, компенсації нанесених збитків і притягнення винних за порушення права власності до адміністративної відповідальності (адміністративно-правовий захист).

4. Узагальнено, що принципи публічного адміністрування охорони права власності в Україні об'єктивно поділяються на загальні (характерні для адміністративного права та для права власності в цілому) та спеціальні (характерні для адміністративно-правової охорони права власності). До загальних принципів адміністративно-правової охорони права власності віднесено специфічні особливості принципу верховенства права та принцип непорушності права власності; принцип рівності суб'єктів права власності перед законом; принцип гуманізму, справедливості та взаємо підтримки у відносинах між суб'єктами публічної адміністрації та суб'єктами права власності; принцип поваги до прав власності кожного суб'єкта.

5. Визначено, що змістом публічного адміністрування охорони права власності є адміністративна діяльність суб'єктів публічної адміністрації та суду, яка здійснюється в процесі: 1) правотворчої підзаконної діяльності публічної адміністрації щодо видання нормативно-правових актів, які уточнюють та деталізують закони до моменту їх правозастосування; 2) адміністративно-сервісної діяльності публічної адміністрації в процесі надання адміністративних послуг

(державна реєстрація майна, видача державних охоронних документів на право власності та ін.); 3) правореалізаційної (виконавчої) діяльності з охорони права власності на основі виконання норм адміністративного права; 4) правоохоронної діяльності щодо захисту права власності із використанням засобів адміністративного примусу і адміністративної відповідальності; 5) судового захисту суб'єктів права власності в системі адміністративного судочинства; 6) відновлення справедливості та відшкодування збитків потерпілим в процесі притягнення винних до адміністративної відповідальності за майнові проступки судами в провадженнях у справах про адміністративні правопорушення.

6. Сформовано поняття публічного адміністрування охорони права власності в Україні, як інституту адміністративного права, як сукупності однорідних норм адміністративного права, що охороняють право власності, або/та процесуального сприяння захисту такого права нормами адміністративного процесу та при здійсненні проваджень у справах про адміністративні правопорушення, що є стійкими, постійними, довгий час діючими і такими, що зберігають свої якісні і кількісні властивості загальнообов'язковим правилами поведінки, реалізуються органами виконавчої влади, місцевого самоврядування та судом, пов'язані чисельними, як вертикальними так і горизонтальними зв'язками з іншими нормами адміністративного права, а також нормами інших галузей права (конституційного, цивільного, господарського, кримінального тощо).

7. Здійснена класифікація публічного адміністрування охорони права власності в Україні на види, як поділ складної конструкції адміністративно-правових відносин у сфері публічного адміністрування охорони права власності за суб'єктним складом на різні варіанти взаємодії суб'єктів публічної адміністрації з приватними особи та між собою і судовою владою, а також виділення певних специфічних видів (підвидів) адміністративно-правової охорони за критеріями функціональної спрямованості, змісту публічного адміністрування, юридичною природою суб'єктів права власності, напрямків впливу та наслідками адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрації при здійсненні охорони права власності в Україні.

8. Розкриті рівні здійснення публічного адміністрування охорони права власності в Україні, як процеси, що мають спільні якісні характеристики та відмінні функціональні завдання, що здійснюються колом суб'єктів публічної адміністрації та у сукупності за їх специфікою забезпечують відносно відособлені етапи публічного адміністрування охорони права власності, в результаті чого сформовано, що правотворчість (розпорядча діяльність публічної адміністрації) та правореалізація є базовими взаємодоповнюючими рівнями публічного адміністрування, а відносно відособленими рівнями правореалізації є надання публічної адміністрацією адміністративних послуг, правозахисна та правоохоронна діяльність публічної адміністрації.

9. Визначено, що адміністративно-правовий статус суб'єкта публічного адміністрування охорони права власності в Україні – це сукупність різноманітних, взаємодіючих та нормативно встановлених правових елементів, які формально-юридично закріплюють правове становище суб'єкта здійснення публічного

адміністрування охорони права власності з метою регламентації адміністративних правовідносин у цій сфері та забезпечення прав, свобод та законних інтересів осіб.

10. Доведено, що Кабінет Міністрів України, центральні та місцеві органи виконавчої влади виконують доктринально-уточнюючу, політико-сервісну та безпосередньо правореалізаційну роль, в тому числі надають адміністративні послуги і здійснюють правозахисну та правоохоронну діяльність у сфері публічного адміністрування охорони права власності в Україні шляхом реалізації державної політики щодо охорони і захисту права власності, попередження правопорушень у цій сфері та в цілому захисту права власності українського народу, приватної, державної і комунальної власності як публічного блага.

11. Виявлено, що повідною особливістю адміністративно-правового статусу Міністерства юстиції України, є його правове становище як головного суб'єкта публічної адміністрації у сфері юстиції, що централізовано формує та реалізує політику та здійснює управління в цій сфері, координує інших суб'єктів публічної адміністрації, захищає права, свободи та законних інтересів осіб, охороняє право власності та об'єднує інших публічних осіб для здійснення адміністративно-правової охорони. Повноваження Міністерства юстиції України спрямовані на охорону права власності, проте умовно можна виділити «прямі» адміністративні повноваження в сфері публічного адміністрування охорони права власності, до яких входять: розробка нормативного забезпечення; легалізація суспільних відносин через проведення державної реєстрації, підтримки державних реєстрів, державне управління суб'єктами та державне регулювання об'єктами державної реєстрації; методологічне, організаційно-правове та інформаційне забезпечення суб'єктів публічного адміністрування охорони права власності; здійснення державного нагляду, моніторингу та контролю за сферою захисту права власності, попередження посягань на право власності.

12. З'ясовано юридичну природу правоохоронних органів як спеціалізованих суб'єктів охорони права, що є суб'єктами публічної адміністрації, яким притаманні специфічні, як адміністративні так і кримінально-процесуальні права та обов'язки з метою охорони і захисту права власності, вони мають вагомі владні повноваження, одночасно зобов'язані принципом законності і системою державного і громадського контролю, здійснюють попередження і припинення порушення права власності, притягнення винних чи створення умови для притягнення до адміністративної відповідальності, або до кримінальної відповідальності.

13. Доведено, що адміністративно-правовий механізм публічного адміністрування охорони права власності в Україні є цілісним комплексом, яких поєднує у собі різноманітні правові інструменти, відповідно до яких виникають підвиди такого механізму, зокрема, адміністративно-правовий механізм публічного адміністрування охорони права власності поділяється на такі підвиди: по-перше, за рівнем здійснення публічного адміністрування: правотворчий; правореалізаційний; правоохоронний; правозахисний; по-друге, за характером впливу: правовий (пов'язаний із застосуванням норм права); охоронний (безпосередня охорона права власності); адміністративно-організаційний - здійснення додаткових заходів щодо реалізації функцій публічного адміністрування.

14. Сформовано, що система джерел публічного адміністрування охорони права власності включає: 1) Конституцію України, інші закони України в площині публічного адміністрування охорони права власності; 2) міжнародні джерела (міжнародні конвенції, багатосторонні міждержавні угоди, акти органів міжнародних організацій); 3) неформалізовані джерела права (загальні принципи права, звичаї та традиції, норми моралі); 4) судові рішення (Конституційного суду України, Верховного Суду України, Європейського Суду з прав людини тощо); 5) підзаконні нормативно-правові акти прийняті компетентними суб'єктами публічної адміністрації в ході розпорядчої діяльності, виданні з метою уточнення деталізації законів до моменту правозастосування у сфері охорони права власності.

15. Зроблено висновок що форми публічного адміністрування – це зовнішній прояв адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрація, що здійснюється на усіх рівнях публічного адміністрування щодо надання адміністративних послуг та реалізації виконавчо-розпорядчої діяльності та надання адміністративних послуг з метою здійснення публічного адміністрування у сфері охорони права власності. Методи публічного адміністрування охорони права власності в Україні – це адміністративні інструменти механізму публічного адміністрування, які є способами та прийомами владного-мотивуючого та владно-примусового впливу суб'єктів публічного адміністрування на право власності як об'єкту адміністративно-правової охорони з метою реалізації владно-управлінських функцій суб'єктів публічного адміністрування, захисту права власності та інших прав, законних інтересів осіб і суспільства.

16. З'ясовано, що державна реєстрація є провідним способом охорони права власності, адже полягає у легітимізації правовідносин у сфері права власності, що дозволяє державі створити ефективний механізм публічного адміністрування охорони права власності шляхом надання суб'єктам публічної адміністрації владних повноважень щодо здійснення адміністративної діяльності у площині адміністративно-правової охорони права власності, крім того, державна реєстрація як інститут адміністративного права набула усіх якісних рис, про що вказує простий та відкритий порядок проведення державної реєстрації прав власності та інформаційна система баз даних – Державний реєстр прав, а також постійно удосконалюється, що засвідчує запровадження інноваційного інституційного механізму захисту прав власності – Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації.

17. Визначено, що процедура надання адміністративних послуг є сервісною діяльністю, що полягає у зверненні правовласника до суб'єкта публічної адміністрації з вимогою про надання певних публічних послуг (вчинення дій, видача документів, виконання обов'язків тощо), які надаються в межах повноважень суб'єкта публічної адміністрації з метою охорони права власності, а також захисту інших прав та законних інтересів особи. Процедура притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення, що посягають на власність є поширеною в суспільстві, оскільки на право власності як на благо нині здійснюється досить багато посягань. За своєю суттю, процедура притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення, що посягають на власність є визначеним

законодавством порядком розгляду та вирішення адміністративних справ, винесення рішення по справі за правопорушення, які посягають на власність, з метою відновлення та захисту порушеного права власності особи, суспільства та держави.

18. Розкрито доктринальні положення щодо зарубіжного досвіду публічного адміністрування охорони права власності дозволяє вважати, що у країнах-учасницях ЄС створена ефективна система захисту права власності, яку реалізують міжнародні спільноти, національні органи виконавчої та законодавчої влади, громадські інституції, суспільство та громадяни, відповідно нормативне регулювання публічного адміністрування охорони права власності зосереджене на міжнародних угодах, конституціях, законах щодо публічного адміністрування та актах щодо використання права власності, при цьому, в більшості держав (Федеративна Республіка Німеччина, Швеція) на конституційному рівні визначено особливості експропріації заради суспільного блага з належною компенсацією для правовласника, що створює додатковий механізм захисту права власності від незаконних посягань та порушень.

19. Удосконалено законодавство щодо охорони права власності в Україні шляхом внесення змін і доповнень до діючого законодавства з метою підвищення ефективності адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері охорони права власності в Україні. Запропоновано юридичну дію статті 51⁻² Кодексу України про адміністративні правопорушення розповсюдити на юридичних осіб; упорядкувати систему правоохоронних органів, які можуть здійснювати адміністративно-правову охорону права власності, на законодавчому рівні легалізувати спрощене отримання права на володіння зброєю законослухняними громадянами, шляхом прийняття Закону України «Про зброю», дозволити приватним охоронним структурам використовувати вогнепальну справу при охороні права власності; створити Службу фінансових розслідувань, позбавивши таких повноважень інших суб'єктів публічної адміністрації (податкові органи, СБУ, Національна поліція тощо); ввести юридичну відповідальність за незаконне втручання суб'єктів владних повноважень в діяльність суб'єктів господарювання; оцінювання діяльності правоохоронних органів (зокрема поліції) у сфері захисту права власності повинно здійснюватися виключно за критерієм відшкодування прямої шкоди, завданої правопорушенням; створити Форд гарантування захисту права власності фізичних осіб, які постраждали внаслідок майнових правопорушень.

20. Удосконалено сферу державної реєстрації як створення антирейдерських заходів в Україні шляхом: підвищення доступності та якості надання адміністративних послуг в невеликих населених пунктах; створення механізму протидії незаконним здійсненням реєстраційних дій поза територіального округу реєстратора; заохочення суб'єктів права власності до державної реєстрації усього майна особи вартістю більше 10 000 євро; підвищення ефективності права власності Комісія з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації; попередження та реагування на рейдерські атаки в аграрному секторі; здійснення превентивну роботу, тобто внутрішньо на підприємстві проводити попереджувально-роз'яснювальні заходи протидії рейдерству; обґрунтування введення нового показнику, щоб у випадку зміни права власності на об'єкт, вартість якого перевищує

50 000 євро, новий власник має в обов'язковому порядку надати документи щодо родинних зв'язків із попереднім власником або відомості про матеріальні витрати, понесені на його придбання.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографія:

1. Сукманова О. В. Публічне адміністрування охорони права власності в Україні. Теорія і практика. Київ, 2019. 436 с.

Публікації у наукових фахових виданнях України:

2. Сукманова О. В. Адміністративно-правовий статус комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації як суб'єкта охорони права власності в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Випуск 6. Том 4. С. 134-138.

3. Сукманова О. В. Зміст адміністративно-правової охорони права власності. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Випуск 3. С. 156-160.

4. Сукманова О. В. Джерела публічного адміністрування охорони права власності в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Випуск 4. С. 123-127.

5. Сукманова О. В. Поняття та система суб'єктів публічного адміністрування охорони права власності в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: юриспруденція*. 2018. Випуск 33. С. 102-105.

6. Сукманова О. В. Сутність адміністративно-правової складової права власності. *Наукові записки. Серія: Право*. 2018. № 2. С. 89-92.

7. Сукманова О. В. Сутність принципів ефективності публічного адміністрування охорони права власності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 4. С. 112-117.

8. Сукманова О. В. Форми публічного адміністрування охорони права власності в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2018. № 36. С. 101-106

9. Сукманова О. В. Елементи адміністративно-правового механізму публічного адміністрування охорони права власності в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 6. С. 90-95

10. Сукманова О. В. Аналіз нормативно-правових актів у сфері адміністративно-правової охорони права власності в Україні. *Юридичний бюлетень*. 2018. № 7. С. 107-111

11. Сукманова О. В. Правозахисний рівень здійснення публічного адміністрування охорони права власності як новела для науки адміністративного права. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. № 4. С. 98-103

12. Сукманова О. В. Рівні здійснення публічного адміністрування охорони права власності в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. № 6. С. 167-172

13. Сукманова О. В. Поняття адміністративно-правового механізму публічного адміністрування охорони права власності в Україні. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2018. № 4. С. 189-193

14. Сукманова О. В. Методи публічного адміністрування охорони права власності в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2018. Випуск 2. Т. 3. С. 212-217.

15. Сукманова О. В. Поняття адміністративних процедур щодо охорони права власності в Україні. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2019. № 1. С. 103-114.

16. Сукманова О. В. Особливості видів адміністративних процедур щодо охорони права власності в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. №2. С. 111-115.

17. Сукманова О. В. Державна реєстрація як провідний спосіб охорони права власності. *Право і суспільство*. 2019. № 2. С. 98-103.

18. Сукманова О. В. Особливості адміністративно-правового механізму публічного адміністрування охорони права власності в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 1. С. 145-149.

Публікації у наукових виданнях інших держав та порівняних до них:

19. Сукманова Е. В. Правовая природа права собственности в Украине. *Научно-методический журнал «Право и Политика»*. 2017. № 2. С. 37-41. (Кыргызская Республика)

20. Сукманова Е. В. Система принципов осуществления публичного администрирования охраны права собственности в Украине. *Право и политика*. 2018. № 1. С. 29–35. (Кыргызская Республика)

21. Сукманова Е. В. Особенности административно-правовых отношений публичного администрирования охраны права собственности в Украине. *Право и закон*. 2018. № 3. С. 29–33. (Кыргызская Республика)

22. Сукманова Е. В. Понятие и содержание публичного администрирования охраны права собственности в Украине. *Международный научно-практический журнал «Право и Закон»*. 2018. № 1. С. 37-41. (Кыргызская Республика)

23. Сукманова О. В. Види публічного адміністрування охорони права власності в Україні. *Visegrad journal on human rights*. 2019. № 1. P. 21-26. (Словацька Республіка)

24. Сукманова Е. В. Принципы административно-правовой охраны права собственности в Украине. *Право и закон*. 2019. № 1. С. 32–37. (Кыргызская Республика)

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

25. Сукманова О. В. Питання сутності адміністративно-правової складової права власності. *Державне регулювання суспільних відносин: розвиток законодавства та проблеми правозастосування*: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 10-11 липня 2015 р. Київ: Центр правових наукових досліджень, 2015. С. 101-102.

26. Сукманова О. В. Проблематика визначення правової природи права власності в Україні. *Сучасні тенденції в юридичній науці України та зарубіжних країн*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 25-26 вересня 2015 року. Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2015. С. 80-83.

27. Сукманова О. В. Щодо поняття та класифікації принципів адміністративно-правової охорони права власності в Україні. *Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 29-30 січня 2016 р. Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2016. С. 77-82.

28. Сукманова О. В. Особливості визначення поняття та класифікації адміністративно-правових відносин публічного адміністрування охорони права власності в Україні. *Міжнародні та національні правові виміри забезпечення стабільності*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 15-16 квітня 2016 р. Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2016. С. 122-124.

29. Сукманова О. В. Проблематика визначення поняття «адміністративно-правова охорона права власності». *Сучасні проблеми розвитку державності та напрями їх вирішення через призму правотворчої діяльності*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 19–20 травня 2016 року). Харків: ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2016. С. 55-59.

30. Сукманова О. В. Щодо сучасного наповнення змісту адміністративно-правової охорони права власності. *Юридична наука: виклики і сьогодення*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 9–10 червня 2017 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2017. С. 77-79.

31. Сукманова О. В. Щодо особливостей сучасного адміністративно-правового механізму публічного адміністрування охорони права власності в Україні. *Сучасні правові системи світу в умовах глобалізації: реалії та перспективи*: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 9–10 березня 2018 р. Київ: Центр правових наукових досліджень, 2018. С. 77-81.

32. Сукманова О. В. Теоретичні та практичні аспекти визначення системи суб'єктів публічного адміністрування охорони права власності в Україні. *Розвиток сучасного права в умовах глобальної нестабільності*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 7–8 вересня 2018 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2018. С. 63-66.

33. Сукманова О. В. Ключові концепти рівнів здійснення публічного адміністрування охорони права власності в Україні. *Цінність права як найефективнішого регулятора суспільних відносин*: Міжнародна науково-практична конференція, м. Харків, 5–6 жовтня 2018 р. Харків: Східноукраїнська наукова юридична організація, 2018. С. 79-80.

34. Сукманова О. В. Щодо розуміння поняття та ознак публічного адміністрування охорони права власності в Україні. *Чинники розвитку юридичних наук у XXI столітті*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 2–3 листопада 2018 р. Дніпро: ГО «Правовий світ», 2018. С. 75-76.

35. Сукманова О. В. Щодо нового рівня здійснення публічного адміністрування охорони права власності в Україні. *Новітні тенденції сучасної юридичної науки*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 30 листопада – 1 грудня 2018 р. У 3-х частинах. Дніпро: ГО «Правовий світ», 2018. Ч. 2. С. 98-101.

Публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації:

36. Сукманова О. В. Державна реєстрація нормативного акта / Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Видання друге. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. С. 152-154.

37. Сукманова О. В. Мін'юст запровадив технічний механізм, який унеможливить реєстрацію подвійних договорів оренди землі. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2017. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/minyust-zaprovadiv-tehnicniy-mehanizm-yakiy-unemozhlivit-reestratsiyu-podviynih-dogovoriv-orendi-zemli-olena-sukmanova>

39. Сукманова О. В. Закон “Маски-шоу СТОП” покликаний забезпечити баланс між ефективністю розслідуванням та захистом бізнесу. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2017. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/osukmanova-zakon-maski-shou-stop-poklikaniy-zabezpechiti-balans-mij-efektivnim-rozsliduvannya-ta-zahistom-prav-biznesu>

40. Сукманова О. В. Як правильно оформити скаргу до Антирейдерської комісії? Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2017. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/olena-sukmanova-yak-pravilno-oformiti-skargu-do-antireyderskoi-komisii>

41. Сукманова О. В. Діяльність Агроштабів зменшила кількість рейдерських атак. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2017. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/olena-sukmanova-diyalnist-agroshtabiv-zmenshila-kilkist-reyderskih-atak>

42. Сукманова О. В. Україна є світовим лідером у відкритті кінцевих бенефіціарних власників компаній. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2017. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/ukraina-e-svitovim-liderom-u-vidkritti-kintsevih-benefitsiarnih-vlasnikiv-kompaniy---olena-sukmanova>

43. Сукманова О. В. Захист бізнесу є одним із пріоритетів роботи Мін'юсту. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2017. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/olena-sukmanova-zahist-biznesu-e-odnim-iz-prioritetiv-roboti-minyustu>

44. Сукманова О. В. Щодо роботи Антирейдерської комісії. Міністерство юстиції України: офіційний веб-сайт. 2017. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/olena-sukmanova-schodo-roboti-antireyderskoi-komisii>

45. Сукманова О. В. Антирейдерська комісія Мін'юсту за 10 місяців цього року задовольнила понад півтисячі скарг. Міністерство юстиції України: офіційний веб-сайт. 2017. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/antireyderska-komisiya-minyustu-za-10-misyatsiv-tsogo-roku-zadovolnila-ponad-pivtisyachi-skarg>

46. Сукманова О. В. Про особливості реєстрації права власності на нерухоме майно. Міністерство юстиції України: офіційний веб-сайт. 2018. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/olena-sukmanova-pro-osoblivosti-reestratsii-prava-vlasnosti-na-neruhome-mayno>

47. Сукманова О. В. Мін'юст захищає земельні права громадян незалежно, відкритий ринок землі чи ні. Міністерство юстиції України: офіційний веб-сайт. 2018. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/olena-sukmanova-minyust-zahischaе-zemelni-prava-gromadyan-nezalezno-vidkritiy-rinok-zemli-chi-ni>

48. Сукманова О. В. Законопроект щодо уповноважених осіб Мін'юсту не несе жодних рейдерських загроз. Міністерство юстиції України: офіційний веб-сайт. 2018. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/olena-sukmanova-zakonoproekt-schodo-upovnovajenih-osib-minyustu-ne-nese-jodnih-reyderskih-zagro-z>

49. Сукманова О. В. Превентивна діяльність є головним завданням антирейдерських штабів. Міністерство юстиції України: офіційний веб-сайт. 2018. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/olena-sukmanova-preventivna-diyalnist-e-golovnim-zavdanniam-antireyderskih-shtabiv>

50. Сукманова О. В. Мін'юст технічно унеможливив вчинення реєстраторами реєстраційних дій за межами області. Міністерство юстиції України: офіційний веб-сайт. 2018. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/olena-sukmanova-minyust-tehnichno-unemojliviv-vchinennya-reestratorami-reestratsiynih-diy-za-mejami-oblasti>

АНОТАЦІЯ

Сукманова О. В. Публічне адміністрування охорони права власності в Україні. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Науково-дослідний інститут публічного права; Сумський державний університет. – Суми, 2019.

У дисертації на основі аналізу сучасних досягнень юридичної науки, адміністративного законодавства здійснено аналіз публічного адміністрування охорони права власності в Україні, а також запропоновано науково обґрунтовані пропозиції стосовно вдосконалення адміністративно-правових норм, які регулюють досліджувані відносини, загалом сформульовано теорію публічного адміністрування охорони права власності в Україні.

З'ясовано юридичну природу права власності, як об'єкту публічного адміністрування. Визначено методологічні засади аналізу публічного адміністрування охорони права власності в Україні. З'ясовано сутність адміністративно-правової складової охорони права власності. Виявлено і узагальнено принципи публічного адміністрування охорони права власності. Визначено зміст публічного адміністрування охорони права власності в Україні. Здійснено класифікацію публічного адміністрування у сфері охорони права власності на види за визначеними критеріями. Визначено рівні здійснення публічного адміністрування охорони права власності в Україні.

Розкрито поняття, систему та адміністративно-правовий статус суб'єктів публічного адміністрування охорони права власності в Україні. З'ясовано роль Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади у сфері публічного адміністрування охорони права власності в Україні. Розкрито адміністративно-правовий статус юстиції, як суб'єкта публічного адміністрування

охорони права власності в Україні. З'ясовано юридичну природу та характерні риси правоохоронних органів з охорони права власності в Україні.

Сформовано поняття, виявлено і описано правові елементи адміністративно-правового механізму публічного адміністрування охорони права власності в Україні. З'ясовано систему джерел публічного адміністрування охорони права власності. Розкрито адміністративні інструменти публічного адміністрування охорони права власності в Україні. З'ясовано юридичну природу та процедуру державної реєстрації як способу охорони права власності. Охарактеризовано адміністративні процедури щодо охорони права власності в Україні.

Проаналізовано доктринальні положення щодо зарубіжного досвіду публічного адміністрування охорони права власності. Удосконалено законодавство щодо охорони права власності в Україні. Визначено напрямки удосконалення сфери державної реєстрації щодо формування антирейдерських заходів в Україні.

Ключові слова: державна реєстрація, інструменти публічного адміністрування, механізм публічного адміністрування, охорона права власності, право власності, правоохоронні органи, принципи, публічне адміністрування, рейдерство, суб'єкт публічної адміністрації, юстиція.

АННОТАЦІЯ

Сукманова Е. В. Публичное администрирование охраны права собственности в Украине. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право, информационное право. – Научно-исследовательский институт публичного права; Сумской государственной университет. – Сумы, 2019.

В диссертации на основе анализа современных достижений юридической науки, административного законодательства осуществлен анализ публичного администрирования охраны права собственности в Украине, а также предложены научно обоснованные предложения по совершенствованию административно-правовых норм, регулирующих исследуемые отношения, в общем сформулировано теорию публичного администрирования охраны права собственности в Украине.

Выяснено юридическую природу права собственности, как объекта публичного администрирования. Определены методологические основы анализа публичного администрирования охраны права собственности в Украине. Выяснено сущность административно-правовой составляющей охраны права собственности. Выявлено и обобщены принципы публичного администрирования охраны права собственности. Определено содержание публичного администрирования охраны права собственности в Украине. Осуществлена классификация публичного администрирования в сфере охраны права собственности на виды по определенным критериям. Определены уровни осуществления публичного администрирования охраны права собственности в Украине.

Раскрыто понятие, систему и административно-правовой статус субъектов публичного администрирования охраны права собственности в Украине. Выяснена роль Кабинета Министров Украины, центральных и местных органов

исполнительной власти в сфере публичного администрирования охраны права собственности в Украине. Раскрыто административно-правовой статус юстиции, как субъекта публичного администрирования охраны права собственности в Украине. Выяснено юридическую природу и характерные черты правоохранительных органов по охране права собственности в Украине.

Сформировано понятие, обнаружено и описано правовые элементы административно-правового механизма публичного администрирования охраны права собственности в Украине. Выяснено систему источников публичного администрирования охраны права собственности. Раскрыто административные инструменты публичного администрирования охраны права собственности в Украине. Выяснено юридическую природу и процедуру государственной регистрации в качестве способа охраны права собственности. Охарактеризованы административные процедуры по охране права собственности в Украине.

Проанализированы доктринальные положения относительно зарубежного опыта публичного администрирования охраны права собственности. Усовершенствовано законодательство по охране права собственности в Украине. Определены направления совершенствования сферы государственной регистрации по формированию антирейдерских мероприятий в Украине.

Ключевые слова: государственная регистрация, инструменты публичного администрирования, механизм публичного администрирования, охрана права собственности, право собственности, правоохранительные органы, принципы, публичное администрирование, рейдерство, субъект публичной администрации, юстиция.

SUMMARY

Sukmanova O. Public administration of property rights protection in Ukraine. – The manuscript.

The thesis for the degree of Doctor of Law, specialty 12.00.07 – administrative law and process; finance law; information law. – Research Institute of Public Law; Sumy State University. – Sumy, 2019.

In the dissertation on the basis of the analysis of modern achievements of legal science, administrative legislation an analysis of public administration of property rights protection in Ukraine was conducted, as well as scientifically substantiated proposals concerning the improvement of administrative and legal norms governing the investigated relations were formulated, the theory of public administration of property rights protection in Ukraine was formulated in general.

The legal nature of property rights as an object of public administration is revealed. The methodological principles of the analysis of public administration of property rights protection in Ukraine are determined. The essence of the administrative and legal component of the protection of property rights is revealed. It is revealed and summarized that the principles of public administration of the protection of property rights in Ukraine are objectively divided into general and special. The content of public administration of the protection of property rights in Ukraine as the administrative activity of the subjects of public administration and the court is determined. Classification of public administration

in the area of property rights protection by types according to certain criteria has been carried out. The level of implementation of public administration of property rights protection in Ukraine is determined.

The concept, system and administrative and legal status of subjects of public administration protection of property rights in Ukraine as public persons acting members of the administrative and legal relations, endowed with powerful competence (with administrative duties and rights), within which exercises public administration (administrative, administrative and administrative activities are carried out) regarding the protection of property rights. The role of the Cabinet of Ministers of Ukraine, central and local executive authorities in the field of public administration of property rights protection in Ukraine has been clarified. The administrative-legal status of justice as the subject of public administration of the protection of property rights in Ukraine is revealed. The legal nature and characteristic features of law enforcement bodies for the protection of property rights in Ukraine, as well as the administrative-procedural bodies, which have the power of law enforcement to protect the protection of subjects of property rights from the most dangerous types of encroachment with the possibility of application to violators of property rights, are revealed.

The concept was formed, legal elements of the administrative and legal mechanism of public administration of property rights protection in Ukraine were revealed and described. The system of sources of public administration of the protection of property rights, as officially disclosed forms of external expression and official consolidation of legal norms of administrative law, is revealed. The administrative tools of public administration of the protection of property rights in Ukraine are disclosed as external means (forms) and methods and methods of administrative activity of public administration actors, which constitute the mechanism of public administration. The legal nature and procedure of state registration as a way of protection of property rights are revealed. The administrative procedures for the protection of property rights in Ukraine are described.

The doctrinal provisions concerning the international regulation of the protection of property rights have been further developed through the analysis and scientific synthesis of international rules of law that directly or indirectly regulate legal mechanisms for the protection of property rights. The doctrinal provisions concerning the foreign experience of public administration of property rights protection are analysed. The legislation on the protection of property rights in Ukraine has been improved by amending and supplementing existing legislation in order to increase the efficiency of administrative activities of public administration in the area of property rights protection in Ukraine. The directions of improvement of the scope of state registration as a means of protecting property rights through the implementation of anti-raider measures in an administrative manner regarding improving the accessibility and quality of administrative services, and establishing a mechanism to counteract the unlawful conduct of registration operations are identified.

Keywords: public registration, public administration tools, public administration mechanism, property rights protection, property rights, law enforcement agencies, principles, public administration, raiding, public administration entity, justice.

Відповідальний за випуск:
РЄЗНІК Олег Миколайович

Підписано до друку 23.05.2019.
Формат 60x90/16. Обл.-вид. арк. 1,9. Ум.-друк. арк.1,9. Папір
офсетний. Гарнітура Times. Тираж 100 пр. Вид. № 112/19.
Віддруковано у видавництві «Ярославна».
40030, м. Суми, вул. Горького, 2.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
серія ДК, № 332 від 09.02.2001 р.

